

KERKELIJK WEEKBLAD VAN
DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN

AAMBINDER

Kerkenraden en kanselruil [p.4]

Gereformeerde Gemeente Kruiningen

29/09/2016
jaargang 94

nr **52**

In 1875 ontstaat er in Kruiningen een afdeling van de Bakkeriaanse gemeente te 's-Gravenpolder. In 1931 sluiten de ongeveer 90 leden en doopleden zich echter aan bij de Gereformeerde Gemeenten. Na bijna twaalf jaar als afdeling van Yerseke te hebben gefungeerd, volgt op 20 mei 1943 de instituering tot zelfstandige gemeente. Na vele jaren in woonhuizen en

boerenschuren te hebben gekerkt, betreft men in 1932 een nieuw kerkgebouw aan de Hansweertsestraatweg. In 1977 wordt dit vervangen door nieuwbouw. In 1996 wordt het aantal zitplaatsen uitgebreid tot 750 en in 2016 tot 1130. Sinds 2014 wordt de gemeente gediend door ds. G. Bredeweg. Het aantal leden en doopleden bedraagt 1148.

Uitspuwsel

Niet om te eten, of: niet om te drinken, zo hoor je weleens. Gaat het hier om iets eetbaars of drinkbaars? Nee, geliefde lezer, het gaat om een gemeente. Een gemeente met de naam "Laodicéa". Hoort u ook bij een gemeente?

Zo dan, omdat gij lauw zijt, en noch koud noch heet, Ik zal u uit Mijn mond spuwen.

Openbaring 3:16

Laodicéa is een van de zeven gemeenten die de apostel Johannes moet aanschrijven. Hijzelf is verbannen. Men dacht hem op het eenzame eiland Patmos uit te schakelen aangaande zijn werk als apostel des Heeren. Maar als hij ooit ingeschakeld is geweest in dat werk, dan is het hier. Want het laatste Bijbelboek komt daar tot stand. Ook dus de brieven aan de zeven gemeenten van Klein-Azië.

Deze tekstwoorden zijn uit de brief gericht aan Laodicéa. Dat was een stad in Frygië, gesticht door Antiochus de Tweede, ongeveer 250 jaar vóór Christus, liggend langs een drukke handelsroute. Laodicéa wordt ook genoemd in de brief aan de Kolossenzen. We lezen in vers 17, dat ze zichzelf als rijk en verrijkt zagen. Lees daar eens bij wat de kanttekening zegt. En hoor eens wat de verhoogde Christus aan Zijn geliefde dienstknecht opdraagt om te schrijven, namelijk dat ze geestelijk waren: ellendig en jammerlijk en arm en blind en naakt. Waren ze nu maar koud of heet, dan was het in ieder geval duidelijk, hetzij het één, of het ander. Wat lauwheid in het natuurlijke betekent, dat weten we wel. Dat is niet warm genoeg of niet koud genoeg, maar er tussenin. Wat zou dat nu geestelijk betekenen? Het woord zelf komt maar één keer voor in de Bijbel. Maar daar wordt dan ook een hele gemeente 'lauw' genoemd. En dat is vanzelf hun geestelijke gehalte. Daar zegt de verhoogde Christus van dat Hij ze als zulk een volk uit Zijn mond zal spuwen.

ds. G.M. de Leeuw,
Opheusden

In dit nummer

4 Kerkenraden en kanselruil

10 Commentaar: Troonrede 2016

20 Jezus belijden

- 2** Uitspuwsel
- 3** Gode behagen door het geloof [38]
- 5** De Generale Synode 2016 [1]
- 6** Gezinsvorming, een teer onderwerp [2]
- 7** De orde des heils [3]
- 8** Pastoraat in de praktijk [2]
- 9** Even maar
- 11** De teloorgang van een honderdjarige
- 12** Jubileum: Ds. C. Hogchem 25 jaar predikant
- 13** Boekennieuws
- 14** Van de redactie
- 14** Kerknieuws
- 15** Berichten
- 16** Kerkdiensten

Uitspuwsel

We schreven boven deze meditatie: Uitspuwsel. Daar kijkt iemand niet lang naar wanneer dat ergens ligt. Uit Zijn mond gespuwd worden; dat hebben we nog van niet één gemeente in Klein-Azië gelezen. Het moet toch wel iets zeer bijzonders zijn om zo genoemd te worden. Je zou zeggen: erger kan bijna niet. En dat moet Johannes optekenen uit Zijn mond en per brief aan hen versturen. Lezer, ook jonge lezer, kennen we zulk een schrijven? Ambtsdrager, ouderling, diaken, medebroeders in de bediening des Woords? Belijdend lid, dooplid? Volk van God? Lauw, ingezonken, dodig. Als de hel niet verschrikt en de hemel niet verkwikt. Hoe blijkt hieruit het wakende, vermanende en alziende oog van de verhoogde Middelaar aan des Vaders rechterhand. Ook over deze met lauwheid bezette gemeente.

O, zeker, het is een ernstvolle bestraffing en een ontzaglijke bedreiging. Toch is dat niet alles. Johannes mag namelijk ook Zijn raad aan hen doorgeven, dat zij van Hem goud zullen kopen. Dat betekent: Hem begeren, om Hem verlegen zijn, zoals goud in natuurlijk opzicht begeerd wordt. Doch dat ziet geestelijk op het dierbare, zaligmakende geloof waardoor Zijn rechtvaardigheid en heiligheid de hunne wordt. Dit is dus wel een zeer scherpe bestraffing en bedreiging, maar toch ook een heilzame.

Hoe blijkt dan toch, geliefde lezer -jullie ook jeugd, want je bent toch ook een deel van de gemeente, denk maar aan je doop-, dat Zijn wakend oog ook over lauwe gemeenten gaat. Er staat zelfs dat Hij met hen avondmaal zou houden, wat we in geen van de andere brieven lezen. Maar dan alleen op voorwaarde van hun bekering in de stand van hun leven.

Johannes wist niet alleen aan wie hij schreef, maar ook namens Wie hij schreef. Wat zal het hem tot vertroosting zijn geweest op dat eenzame Patmos. Hij is een van de drie die de verschijning van Christus na Zijn hemelvaart hebben mogen beleven. Laat de jonge lezer, of oudere, die andere twee eens noemen...

Onder Gods toelating

Tot slot, vele oorzaken van lauwheid zijn te noemen. Een daarvan is: te kort en te

Gode behagen door het geloof [38]

weinig in onze binnenkamer. Vluchtig en oppervlakkig omgaan met de middelen der genade, ook in ons ambt. Verslaving aan de media. We kijken als leden en doopleden veel meer op dat kleine, of grotere scherm, dan dat we eens kalm de Schrift lezen. Maar ook voor hen die dat nieuwe leven door genade kennen: de in die strijd zich doen geldende oude mens ten opzichte van de nieuwe mens. Daarbij, onder Gods toelating, satans macht om het ongelooft te voeden met zijn vele ingevingen. Ook het kleine getal van hen die een nieuw leven mogen kennen.

Gods volk is vaak eenzaam. Toch zijn er nog missende zielen. En de Heere geeft nog zegen op Zijn gepredikte en gelezen Woord en inzettingen.

Wat moet het geweest zijn om van Johannes een brief te ontvangen, hem van zijn verhoogde Immanuël opgedragen om te schrijven.

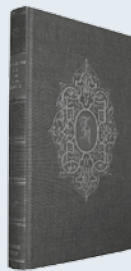
Er is in de tijd van de vroege kerkvaders een soort strijd geweest om via enkele tussenpersonen uit overlevering nog dingen van Johannes te horen. En dat vanzelf omdat hij van alle apostelen het langst had geleefd. Kennen wij die belangstelling ook? En het gaat niet om hem in de eerste plaats, maar om zijn Meester.

O, geliefde lezer en medereiziger naar de eeuwigheid, met u leven we nog in dat kostelijke heden der genade onder de middelen der genade. Maar we leven ook met elkaar in zulk een lauwe tijd en kunnen als zodanig Laodicezen heten. Kregen we dat eens over te nemen. Om dan van Hem, die dierbare verhoogde Christus, die raad aan te nemen die Hij toen liet geven door Johannes aan die gemeente te Laodicéa, we zouden zeggen: aan dat uitspuwsel. Meer zijn wij toch ook niet, in onszelf aangemerkt.

Tweërlei soort ranken

We vroegen in het begin: hoort u ook bij een gemeente? Ja, voor de meesten die dit lezen is dat zo. Maar dan toch de vraag: hoe? Deze Johannes spreekt in Zijn Evangelie van tweeërlei soort ranken.

De vruchtdragenden worden gereinigd voor meerdere vrucht en die geen vrucht dragen werden verbrand. Daar was de gemeente van Laodicéa dichtbij. En wij?

ds. G.H. Kersten
Uit: "Meer dan overwinnaars"

Maar zonder geloof is het onmogelijk Gode te behagen. Want die tot God komt, moet geloven dat Hij is, en een Beloner is dergenen, die Hem zoeken.

Hebreeën 11:6

'Die tot God komt' nadert, in de aanroeping des Heeren, Hem in Zijn gunst door Christus Jezus.

Maar zo kómt niemand tot God, tenzij hij zich in zijn verloren staat heeft leren kennen en daarvan een levend besef omdraagt. Waar toe zouden wij ooit tot God komen, indien wij ons van Hem niet gescheiden gevoelen en buiten Hem niets zagen dan de dood? Wie wij ook zijn, hetzij wij midden uit de wereld worden gehaald, of onberispelijk, godsdienstig, vroom leefden, ons is van node die rechte ontdekking van de Heilige Geest, die ons als een ellendige tot God doet vluchten. Waar die ontdekking niet gevonden wordt, houwen wij ons bakken uit, gebroken bakken die geen water houden en verwerpen wij de levende Springader.

Zulke ellendigen wil God toegang geven tot Hem. Hij trekt hen met de koorden Zijner goedertierenheid. Anders toch kwam niemand tot Hem. Want hoe groot onze ellende ook zij, hoe noodzakelijk de verlossing in Christus, het gevoel onzer schuld en zonden, onzer onwaardigheid, zou ons beletten tot God te naderen, Die een verterend vuur is en een eeuwige gloed, bij Wie de zondaar niet wonen kan. Maar de Heere lokt de verslagen zondaar door Zijn beloften, waarvan Christus de inhoud is, welke beloften door het geloof worden omhelsd.

De opening van het Evangelie, de dringende nodiging der genade: 'Gij, die geen geld hebt, komt, koopt en eet', door het geloof verstaan, overwinnen alle vrees en tegenstand en trekken de ziel naar God toe, dat zij kome gans verslagen, doch om in Christus de gunste Gods te zoeken. En nimmer anders dan door het geloof, steunend op de verdiensten van Christus, komt de zondaar tot God, opdat hij van Hem worde aangenomen, naar de rijkdom Zijner genade.

Dit miste Kaïn, maar dat was het leven van Henoch. Zulk komen is zó zeer eigen aan het geloof, dat het geloof zelf menigmaal in de Schrift omschreven wordt als een komen tot God, of komen tot Christus.

Die tot God komt, moet geloven dat God is, en dat Hij is een Beloner dergenen, die Hem zoeken.

Geloven dat God is, bedoelt iets meer dan: geen atheïst te zijn. De natuur zelf stemt toe dat God is, omdat God in elk mens een afdruk van Zijn bestaan schonk. Maar dit bloot erkennen van het Godsbestaan, is gans onvoldoende om tot Hem te komen. Zelfs de duivelen geloven, dat God is, en zij sidderen.

(wordt vervolgd)

Kerkenraden en kanselruil

C.S.L. Janse,
Apeldoorn

In ons kerkelijk leven neemt de prediking een centrale plaats in. Van groot belang is dan ook wie tot het predikambt worden toegelaten. Onze gemeenten hebben daarin altijd een strikte lijn gevolgd.

De prediking raakt het hart van het kerkelijk leven.

Kerkelijke meelevendheid en goede studieresultaten zijn onvoldoende om predikant te worden. Aan de toelating tot de Theologische School gaat een nauwgezet onderzoek vooraf naar roeping en genadestaat. Hoe moeilijk dat ook is. Predikanten oefenen door hun prediking en pastoraat een belangrijke invloed uit in de gemeenten die zij dienen. Een getrouwe herder poogt de gemeente te bewaren rond het Woord van God. Maar er zijn helaas ook voorbeelden van predikanten die veeleer hun gemeenten afvoerden van de leer die naar de godzaligheid is. Die in ieder geval de deur openzetten voor een dergelijke ontwikkeling of de deur open lieten staan. Tegen die achtergrond roept het voorstel dat de christelijk-gereformeerde ds. A.A. Egas onlangs deed om onze kansels open te stellen voor predikanten van buiten het eigen kerkverband, een aantal vragen op. Hij deed op ene oprechte wijze dat gezien de pijnlijke kerkelijke gescheidenheid tussen broeders van hetzelfde huis. Een zaak die ons zeker ter harte moet gaan.

Bevindelijke signatuur

Bij de beoogde kanselruil ging het hem om predikanten van bevindelijke signatuur. Terrecht. Maar wie rekenen we daartoe? Het betreft hier niet een samenwerking in het kader van het reformatorisch onderwijs

of met het oog op de zondagsopenstelling van winkels. De prediking is onmiskenbaar een zaak van andere orde. Die raakt het h art van het kerkelijk leven.

Om nu maar bij de kerk van ds. Egas te blijven: er zijn in de Christelijke Gereformeerde Kerken altijd predikanten geweest met wie we ons hartelijk verbonden voelden. In de loop der jaren zijn ook uit dit kerkverband tal van predikanten tot ons overgekomen.

Maar zeker in de huidige tijd moet gezegd worden dat er helaas christelijk-gereformeerde predikanten zijn ten opzichte van wie we een grote afstand ervaren. Die voelen zich vaak meer aangetrokken tot de vrijgemaakten en de Nederlands gereformeerden. Met die kerken vindt er op tal van plaatsen een frequente kanselruil plaats.

Er kan dus nooit een regeling getroffen worden waarbij alle christelijk-gereformeerde predikanten in onze gemeenten preekconsent zouden krijgen. Dat bedoelde ds. Egas ook niet.

Kerkgebouw

In een opinieartikel in het RD pleitten twee (oud)ambtsdraggers - beiden behoren tot de Gereformeerde Gemeenten - er voor om het aan de kerkenraden over te laten welke predikanten uit andere kerkverbanden ze op de kansel willen toelaten.

Ze verwezen daarbij naar een besluit van de classis Dordrecht uit 1974, waarbij het laten voorgaan van predikanten van buiten het kerkverband aan de vrijheid van de kerkenraden werd overgelaten. Hier is echter sprake van een misverstand. In de classis Dordrecht ging het destijds volstrekt niet om de (zondagse) kerkdiensten. Aan de orde was of kerkenraden desgevraagd het kerkgebouw ter beschikking zouden stellen voor een tijdrede van de SGP-kiesvereniging of iets dergelijks, waarin een predikant van buiten de Gereformeerde Gemeenten het woord voerde. Het ging dus om een bijeenkomst - principieel geen kerkdienst - waarvoor de kerkenraad geen ambtelijke verantwoordelijkheid droeg. Men stelde alleen het kerkgebouw ter beschikking. Nu droegen en dragen dergelijke SGP-tijdredes en GBS-bijeenkomsten vaak wel het karakter van een pseudokerkdienst. Bijvoorbeeld doordat de voorzitter de predikant een hand geeft voordat hij de preekstoel opgaat of door de inhoud van het gesprokene. Gemakkelijk leidt dat er toe dat de aanwezigen niet meer beseffen dat hier 'slechts' sprake is van een rede (die ongetwijfeld onderwijzend, vermanend en stichtend kan zijn) en kerkrechtelijk niet van een ambtelijke kerkdienst. Dat moeten we namelijk wel blijven beseffen.

Desintegratie

Het zou ook onjuist zijn om de kerkenraden de vrije hand te geven als het gaat om het uitnodigen van predikanten van buiten het kerkverband voor de eredienst. Dat is volstrekt in strijd met het gereformeerd kerkrecht. Zover gaat de zelfstandigheid van de plaatselijke gemeente niet.

Een dergelijke praktijk leidt gemakkelijk tot een desintegratie van het kerkverband. Dat zie je helaas ook in de Christelijke Gereformeerde Kerken, waar de verschillen door de nauwe samenwerking van een aantal gemeenten met de vrijgemaakten en de Nederlands gereformeerden alleen maar groter zijn geworden. Blijft de vraag of kanselruil verantwoord is, wanneer er geen concrete plannen zijn om tot kerkelijke eenheid te komen. Een kerk is geen uitzendbureau van predikanten, die op aanvraag ingezet kunnen worden. Tegelijkertijd is er de nood en schuld van de kerkelijke verdeeldheid. Dat we daarbij zouden beseffen dat alleen God bijeen kan brengen wat werkelijk bijeen hoort. Maar evenzo dat Hij daarbij van mensen en kerkelijke structuren gebruik wil maken.

De Generale Synode 2016 [1]

Het is tropisch warm op 14 september wanneer de afgevaardigden zich in het centrum van Utrecht naar de Westerkerk begeven. Hier wordt al vele decennia onze Generale Synode (GS) gehouden. Ook nu, zij het voor de laatste keer, want het kerkgebouw is verkocht en krijgt een andere bestemming.

ds. G.J.N. Moens,
Lisse, derde scriba

De Generale Synode, die eenmaal in de drie jaar wordt gehouden, is de breedste vergadering van ons kerkverband. Hier worden de zaken besproken die het geheel van onze gemeenten aangaan. Ook wordt er gerapporteerd door deputaatschappen, zoals die van het curatorium van de Theologische School, zending, kerkrecht, enzovoort.

De avond voorafgaande aan de synode werd in het kerkgebouw van Barneveld-Centrum een bidstond gehouden, waarin ds. J.J. van Ekeveld voorging. Hij sprak uit Openbaring 1:8: 'Zie Hij komt met de wolken...'. Een ernstig woord, zullen wij dan bereid zijn?

Op woensdagmorgen 14 september opende ds. D. de Wit van Barneveld-Centrum namens de roepende kerk de vergadering naar aanleiding van Johannes 15: Christus is de ware Wijnstok. Wanneer wij door een waar geloof Hem ingelijfd zijn, dan zullen er vruchten komen tot eer van de hemelse Landman. Dit vraagt een nauw zelfonderzoek. De ernstige woorden van de bidstond en de opening van de vergadering heeft de wijze van vergaderen in deze dagen wel gestempeld.

Moderamen

Het moderamen werd als volgt samengesteld: ds. J.J. van Ekeveld, preses; ds. P. Mulder, assessor-preses; ds. A. Schreuder, eerste scriba; ouderling A.G. Bregman, tweede scriba en ds. G.J.N. Moens, derde scriba. Tot eerste quaestor werd gekozen ouderling S. Boogaard en ouderling K.H. de Heer werd tweede quaestor.

Aangezien ds. Moerkerken dit lopende cursusjaar 70 jaar hoopt te worden, zal hij aan het eind van dit schooljaar terugtreden.

Zoals gebruikelijk werd een Financiële Commissie ingesteld, die de cijfermatige aspecten van de rapportages onderzoekt. Op de januarivergadering wordt hiervan verslag gedaan.

De rector van de Theologische School, ds. A. Moerkerken, werd benoemd tot adviseur. Ook werd naar gewoonte een bericht gezonden aan de koning.

Correspondentieband

Ds. P. van Ruitenburg bracht namens de Noord-Amerikaanse gemeenten de groeten over. Vervolgens deed ds. Perez Nekkewek dit namens de zendingsgemeenten van Papua en ds. Nicodemus Ude namens de Nigeriaanse zendingsgemeenten.

Curatorium van de Theologische School

Bij de bespreking van het rapport van het curatorium van de Theologische School werd gevraagd of in de opleiding aandacht is voor missiologie, Israël en Evangelisatie. De rector van de school, ds. Moerkerken, geeft aan dat hier door de cursusjaren heen zeker aandacht aan wordt gegeven. Aangezien ds. Moerkerken dit lopende cursusjaar 70 jaar hoopt te worden, zal hij aan het eind van dit schooljaar terugtre-

den. Op voordracht van het curatorium wordt ds. G. Clements als vaste docent benoemd. Hij wordt door de vergadering toegezongen met de zegenbede uit Psalm 134:3. In de achterliggende verslagperiode mochten studenten beroepbaar worden gesteld. Ook mochten er studenten worden toegelaten. We weten dat er nog vele vacante gemeenten zijn. Het is het uitzien of de Heere ons mannen in Zijn gunst wil toeschikken.

Aandacht vraagt de bespreking over de toekomst van het historische kerkgebouw van Rotterdam-Centrum aan de Boezemsingel. De kerkenraad van deze gemeente heeft het curatorium benaderd met de vraag om het kerkgebouw over te nemen. De gemeente, die steeds kleiner wordt, heeft daarover het gesprek geopend met het curatorium vanwege de zware lasten die het grote gebouw meebrengt. Van het kerkgebouw wordt ook door de Theologische School gebruik gemaakt. Na uitvoerige bespreking wordt besloten dat het curatorium een en ander nog eens grondig overweegt en er later in de synode op terugkomt.

Op voorstel van het deputaatschap Vertegenwoordiging en Voorlichting besluit de synode unaniem om het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente van Gouda als vergaderplaats voor de volgende GS aan te wijzen.

Deputaatschap kerkrecht

De synode acht het een goede gedachte om in de DKO op een aantal praktische - maar zeker niet op principiële! - punten enkele formuleringen aan te passen aan de situatie van nu. Het zou goed zijn als hierover ook contact zou zijn met aanverwante kerkverbanden.

Er klinkt een dringende oproep aan de kerkenraden om in verband met de privacy zorgvuldig te zijn in het doorgeven van gevoelige gegevens van (doop)leden aan derden.

Inmiddels is het avond geworden. Na het bespreken van de aangereikte punten door de Particuliere Synodes, die in een latere fase nog weer terugkomen op de vergadertafel, wordt voor deze dag de zitting gesloten.

De temperatuur is nu ook binnen het kerkgebouw fors opgelopen. We mogen opmerken dat dit niet veroorzaakt werd door oververhitte gemoederen van de broeders, maar door de buitentemperatuur. De Heere gaf een goed samenzijn.

(wordt vervolgd)

Gezinsvorming, een teer onderwerp [2]

Gezinsvorming besproken op de huwelijks catechese

Het is mooi om jonge mensen die allemaal bezig zijn zich voor te bereiden op hun trouwdag als groep bij elkaar te hebben tijdens de huwelijks catechese. Het aloude huwelijksformulier reikt veel stof aan om samen gedurende een aantal avonden te bespreken.

ds. A. Schreuder,
Rijssen

Uitgebreid komt aan de orde dat het huwelijk een instelling van God is aan de hand van Genesis 2:18-25. Het 24e vers van dit gedeelte luidt: 'Daarom zal de man zijn vader en zijn moeder verlaten en zijn vrouw aankleven en zij zullen tot één vlees zijn.'

Vanuit deze tekst komt aan de orde wat de Heere van ons vraagt op het terrein van de seksuele omgang met elkaar, voor en in het huwelijk. In aansluiting daarop komt dan ook ter sprake hoe we vanuit Gods Woord moeten omgaan met gezinsvorming.

Bij navraag blijkt dat het ene stelletje daar al heel bewust over heeft nagedacht in verkerings- en verlovings tijd, terwijl een ander stelletje daar nog nauwelijks met elkaar over heeft gesproken.

Het gesprek over dit onderwerp draagt de kenmerken van bewustwording en toerusting door de Bijbelse visie op gezinsvorming en de visie die onze jonge mensen door de tijdgeest wordt aangereikt tegenover elkaar te zetten.

Gezinsvorming en de Bijbel

In de gave van het huwelijk heeft de Heere ook de gave van kinderen besloten. Het huwelijksformulier spreekt twee keer over de kinderzegen. Daarmee wil ons aloude formulier benadrukken dat God ten diepste de Gever is van het nieuwe leven. Kinderen nemen we niet, we maken ze niet,

Het gaat om twee zaken: onze afhankelijkheid van de Heere en onze verantwoordelijkheid tegenover de Heere.

we kiezen er niet voor, maar we krijgen ze, als het de Heere behaagt.

Vanuit de Bijbel kunnen we lichamelijke eenwording en voortplanting niet totaal loskoppelen.

Dit bepaalt gehuwden bij hun afhankelijkheid van de Heere in hoe ze met elkaar omgaan en of er kinderen geboren mogen worden. Dit brengt tegelijk een verantwoordelijkheid met zich mee in hoe men met elkaar als man en vrouw omgaat, ook als het gaat over de vragen rondom gezinsvorming.

Het gaat om twee zaken: onze afhankelijkheid van de Heere en onze verantwoordelijkheid tegenover de Heere. Als deze twee zaken echt leven, dan grijpen we niet bij voorbaat naar de middelen om niet meer over deze afhankelijkheid en verantwoordelijkheid na te hoeven denken.

Gezinsvorming en de tijdgeest

Wat zijn de kenmerken van de tijdgeest in het denken over gezinsvorming? Het is in deze tijd een breed levende ge-

dachte dat gehuwden zich eerst moeten afvragen of ze er wel aan toe zijn om een gezin te stichten. Ook leeft heel sterk de gedachte dat je als pas gehuwden eerst tijd moet nemen voor jezelf en voor elkaar, om aan het leven met elkaar te wennen. Als er te snel kinderen komen, dan verstoort dat dit gewenningsproces.

Een andere gedachte die sterk leeft, is dat geslachtsgemeenschap niet bij voorbaat het risico van in verwachting raken moet meebrengen. Men wil wel de lusten van het samenleven, maar niet de mogelijke lasten.

Een reden om het krijgen van kinderen af te wijzen, of uit te stellen, is het materialisme. Dit is, vaak niet hardop uitgesproken, één van de belangrijkste redenen. Kinderen kosten geld en tijd. Hebben we het ervoor over om minder financiële arm-slag te hebben? Kunnen we het opbrengen om wat minder te besteden te hebben aan materiële zaken?

De belangrijkste blokkade in het denken over gezinsvorming is misschien echter wel dat kinderen de zelfontplooiing en zelfbeschikking in de weg staan. Kinderen krijgen en hebben betekent veel inleveren van je eigen vrijheid en veel zelfverloochening opbrengen.

Afrondend gesprek op huwelijks catechese

Steeds weer valt op dat jonge mensen duidelijk het grote verschil tussen beide visies voelen. Het onderwerp levert genoeg vragen op en zorgt vaak voor een levendige bespreking. Voor velen werkt zo'n gedachtewisseling als een bewustwordingsproces.

Wat het uiteindelijk nalaat en hoe men aan een en ander gestalte gaat geven in het toekomstige huwelijk, is een vraag die te intiem is om op een gezamenlijke huwelijks catechese openlijk te stellen. De ervaring is wel dat de meesten blij zijn met dit stuk toerusting.

Ter afsluiting van de huwelijks catechese horen de jonge mensen nog voorlezen dat in het huwelijksformulier staat 'dat Hij (de Heere) den getrouwen Zijn hulp en bijstand altijd wil bewijzen, ook wanneer men zulks allerminst verwacht'.

De avond eindigt ermee door erop te wijzen dat het huwelijk geen doel in zichzelf is, maar een roeping van Godswege. En die roeping tot het huwelijk doet de Heere tot de gehuwden komen, opdat in de weg van het huwelijk kinderen geboren moeten worden, zodat uit alle geslachten Gods kinderen worden toegebracht.

(wordt vervolgd)

De orde des heils [3]

De wedergeboorte

De tweede schakel in de heilsorde is de wedergeboorte. Deze wedergeboorte volgt op de inwendige roeping. Er ligt geen lange tijd tussen roeping en wedergeboorte. In tijd vallen deze twee weldaden zelfs samen.

ds. A. Schot,
Nunspeet

Christus zegt van de doden die Zijn stem horen: 'en die ze gehoord hebben, zullen leven (Joh. 5:25). We bedoelen hier met het begrip 'wedergeboorte' de 'levendmaking' van de geestelijk dode zondaar. Deze wedergeboorte gaat aan het geloof vooraf. In de Nederlandse Geloofsbelijdenis (art. 24) volgt de wedergeboorte op het geloof. Daar wordt met wedergeboorte echter niet de levendmaking bedoeld, maar de vernieuwing, die in de levendmaking begint. Het woord 'wedergeboorte' heeft dan de betekenis van 'bekering'. We noemen dit wel de wedergeboorte in ruimere zin. Die wedergeboorte duurt een leven lang. Hier bedoelen wij met 'wedergeboorte' de 'levendmaking'.

Zonder die wedergeboorte kan er dus nog geen sprake zijn van geloof. De Heere Jezus houdt deze volgorde ook aan in het gesprek met Nicodémus: eerst wedergeboorte en daarna geloof. Die volgorde moeten wij ook vasthouden, want deze heilsorde is onomkeerbaar. Velen proberen dat wel om te keren. Men wil de wedergeboorte op laten komen uit de daad van het geloof. Een dode zondaar wordt dan opgeroepen om Christus te omhelzen. Men zegt: 'voor de omhelzing van Christus is er nog geen sprake van geestelijk leven'. Maar een dode zondaar kan niet geloven. Hij kan zelfs niet hongeren en dorsten naar Christus, laat staan dat hij Christus kan omhelzen. De levendmaking

en de omhelzing van Christus vallen dus niet samen.

Inlijving in Christus

Wat wel samenvalt, is de levendmaking en de inlijving in Christus. Men beschuldigt ons er wel van dat wij de wedergeboorte en Christus van elkaar losmaken. Dat is absoluut niet waar. In de wedergeboorte vindt de inlijving in Christus plaats. We maken ook de wedergeboorte en het geloof niet los van elkaar. In de wedergeboorte wordt het geloof geplant. Dat geloof verenigt de zondaar met Christus. Buiten Christus is immers geen leven. Het nieuwe leven vloeit uit Christus voort. Maar leert de zondaar in de wedergeboorte ook Christus kennen? Vallen wedergeboorte en de omhelzing van Christus samen? Nee, dat is bijvoorbeeld heel duidelijk te zien in de bekering van Saulus. Er liggen bij hem drie dagen tussen zijn wedergeboorte en de openbaring van Christus. En bij Saulus was die periode nog betrekkelijk kort. Bij de meesten van Gods kinderen ligt er een veel langere tijd tussen.

Dat dit niet samenvalt, is ook duidelijk terug te vinden in "De Christenreis" van Bunyan. De ogen van Christen worden geopend in stad verderf. Dat is het moment van zijn levendmaking. Er ligt echter nog een weg tussen stad verderf en het poortje. Het poortje is Christus, dat leidt geen twijfel. Later zullen we ook nog zien: er ligt ook een weg tussen het poortje en

het kruis. In de beleving vallen deze dingen niet allemaal samen op hetzelfde moment.

Andere benamingen voor de wedergeboorte zijn: 'Van boven geboren worden, uit God geboren worden, opnieuw geboren worden'. Sommigen zeggen dat de wedergeboorte maar enkele keren in de Bijbel voorkomt. We zouden er niet teveel nadruk op mogen leggen. Zij vergeten echter dat de zaak van de wedergeboorte juist heel vaak voorkomt, zij het dan met andere woorden. Ik citeer hoofdstuk 3/4, artikel 12, van de Dordtse leerregels: 'En dit is die wedergeboorte, die vernieuwing, nieuwe schepping, opwekking van de doden en levendmaking, waarvan zo heerlijk in de Schrift gesproken wordt'.

Deze genadeweldaad werkt God naar de vrijmacht van Zijn genade 'zonder ons in ons'. Het is een 'gans bovennatuurlijke, een zeer krachtige, en iegelijk zeer zoete, wonderbare, verborgen en onuitsprekelijke werking, dewelke in haar kracht niet minder noch geringer is dan de schepping of opwekking der doden'.

Onvergankelijk zaad

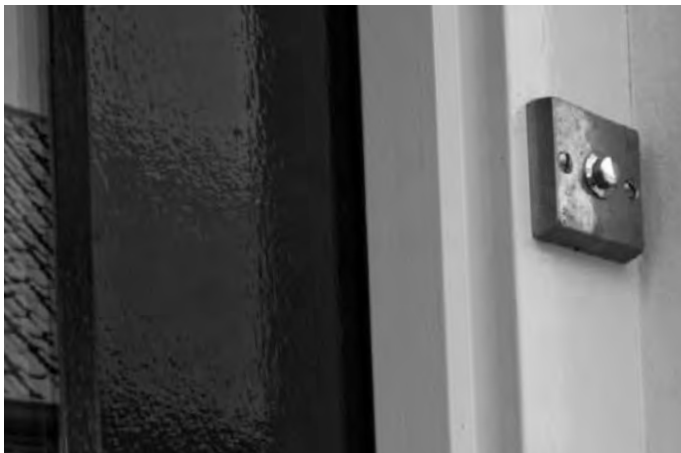
De wedergeboorte is niet onmiddellijk, maar middellijk. Welk middel gebruikt God daarvoor? Petrus schrijft: 'Gij, die wedergeboren zijt, niet uit vergankelijk zaad, maar uit onvergankelijk zaad, door het eeuwige Woord Gods' (1 Petr. 1:23-25). Laten we ons met onze kinderen dan ook trouw onder dat middel stellen. De wedergeboorte is niet door uiterlijke aanrading alleen. In de wedergeboorte gaat het Woord gepaard met de onwederstandelijke kracht van de Heilige Geest. Smeekt u om de werking van die Geest? De wedergeboorte is noodzakelijk. Dat we ons niet laten misleiden door hen die deze noodzaak verdoezelen. Christus is heel duidelijk: 'Voorwaar, voorwaar zeg ik u, tenzij dat iemand wederom geboren wordt, kan hij het Koninkrijk Gods niet zien'. We belijden in Zondag 3 van de catechismus dat wij 'onbekwaam zijn tot enig goed en geneigd tot alle kwaad, tenzij wij door de Geest Gods wederom geboren worden'.

Dit woordje 'tenzij' wijst ons op de noodzaak van de wedergeboorte. Het wijst ons ook op de mogelijkheid van de wedergeboorte. Er is nog doen aan. Bij God van dan! Zelfs voor dode zondaren.

Pastoraat in de praktijk [2]

‘De dominee moet’

...wie de dominee
allemaal geacht wordt
te bezoeken...

‘De dominee moet’. Deze woorden vormen de titel van een artikel dat ik jaren geleden eens las in een weekblad dat bij ons thuis op de deurmat viel. Het ging over wat de dominee allemaal geacht wordt te doen in de gemeente.

ds. H. Hofman,
Kalamazoo (VS)

Je kon het artikel eigenlijk niet zonder een glimlach lezen. Al het kwaad dat gezien wordt onder de zon passeerde de revue. Keurig onder elkaar gezet in een lange rij korte zinnen: Waar hij aan moet denken in het gebed, wie hij allemaal geacht wordt te bezoeken, wat hij moet aanhalen in de preek, en vooral niet te vergeten wat bij alle bijzondere gelegenheden moet worden aangehaald. Het artikel besloeg, als ik me goed herinner, een halve pagina... De woordjes ‘vooral’ en ‘ook’ kwamen er veelvuldig in voor.

Achterstallig onderhoud

Bij het schrijven van “Pastoraat in de praktijk” komt dit bewuste artikel weer in gedachten. Wat word je vaak geroepen je te verplaatsen in andermans omstandigheden en gedachten. En je wordt vaak geacht dit feilloos te kunnen. Bij alle begrip wat getoond wordt voor het vergeten van iets, blijft toch vaak hangen dat de dominee er wél aan had moeten denken! Zo stapelt het achterstallig onderhoud zich op en gaat menig

pastor gebukt onder zware lasten. Vooral predikanten in grote gemeenten weten er alles van. Wijlen mijn overleden vader sprak dan nogal eens over het ‘drukknop-systeem’, waarmee hij doelde op het feit dat het soms lijkt of iets met een druk op de knop omgezet kan worden.

Dit houdt verband met een ander hardnekkig euvel, namelijk dat van de duizendpoot. Naast het alles *kunnen*, wordt hij ook geacht zo’n beetje alles te *weten*. Dit kan een geweldige spanning opleveren in het innerlijk van de man.

Vorige maal schreven we over een onvergetelijke begrafenis. Ik had hier nog aan toe kunnen voegen dat het mij als missionaris weleens overkwam dat je grafdelver, begrafenisdienaar en dienstdoend predikant tegelijk was. En als de nood het vorderde ook nog organist. Het laatste ging nog het gemakkelijkst. Maar iemand die geen orgel heeft leren bespelen, kan het op dat moment beter ook niet proberen...

Pasklare antwoorden

Feit is dat deze problematiek zich ook voordoet in het geordende kerkelijk leven zoals wij dat kennen. Wat krijgt de predikant veel op zich afgevuurd wat eigenlijk weinig of niets met prediking of pastoraat te maken heeft! Hij moet van alle markten thuis zijn. Vooral bij psychische nood, maatschappelijke ontwikkelingen en politieke keuzes (zelfs in de VS), op alles moet een pasklaar antwoord zijn.

Ik moet eerlijk bekennen dat mij die antwoorden vaak ontbreken. Dit is overigens nog wat anders dan het wel of niet hebben van een persoonlijke mening. Maar een mening kan door de tijd heen weleens aangepast of bijgeschaafd worden. Maar als je dan eenmaal een antwoord hebt gegeven, lijkt het weleens alsof het woord van de predikant een wet van Meden en Perzen is geworden.

Ik zou in dit bestek pleidooi willen voeren voor meer aandacht (én waardering misschien) voor de specifieke talenten en gaven die iemand gekregen heeft. In de tweede plaats voor spreiding van gaven

Op weg naar Utrecht [3]

binnen kerkenraad én gemeente. Ten derde voor het delegeren van taken die thuis horen bij de professionals.

Niet alle taken behoeven uitsluitend door predikanten te worden uitgevoerd, en ook niet door ambtsdragers per sé. Het pastoraat in zekere zin uiteraard wel, maar pastoraat is toch ook weer breder dan ambtelijke bezoeken waar ambtelijke geheimhouding geboden is. Paulus schrijft in Romeinen 12:7-8: 'Zo laat ons die gaven besteden, hetzij profetie, naar de mate des geloofs; hetzij bediening, in het bedienen; hetzij die leert in het leren; hetzij die vermaant, in het vermanen; die uitdeelt in eenvoudigheid; die een voorstander is, in naarstigheid; die barmhartigheid doet, in blijmoedigheid.'

Niet alle taken behoeven uitsluitend door predikanten te worden uitgevoerd, en ook niet door ambtsdragers per sé.

Zo kan het gebeuren dat iemand met bestuurlijke gaven zich meer dienstbaar toont in kerkelijke vergaderingen dan iemand die 'gewoon' gemeente-predikant wil zijn. Beide figuren zijn nodig in het kerkelijk leven. En het kan gebeuren dat iemand 'beter' is in pastoraat dan in voordracht, of andersom. Het wordt problematisch als de persoon in kwestie zich van alles oplegt wat hij in feite niet dragen kan. Dan kan het zich opdoen als het harnas van Saul, waar David niet in kon gaan.

Toen vader zich aangemeld had voor een attest bij de kerkenraad van Beekbergen en dit hem niet werd gegeven, gaf de consulent, ds. G. Schipaanboord, hem de volgende woorden mee: 'De Heere heeft ook bakkers nodig. Welnu, een bakker bleef hij, alleen kwam later de tijd dat hij ander brood is gaan bakken.'

(wordt vervolgd)

Zoals u in het eerste verslag van ds. Moens kunt lezen zijn er inmiddels twee van de vijf of zes vergaderdagen van onze generale synode 2016 voorbij. Zo'n kerkelijke vergadering brengt de beroemde synode van Dordrecht in herinnering, waarvan we in 2018 hopen te herdenken dat die vierhonderd jaar geleden werd gehouden. In de voorrede van onze Dordtse Leerregels kunnen we meer over de achtergrond van deze synodale vergadering lezen. Misschien ook tot lering voor het heden. De GBS heeft gelukkig deze voorrede in haar Bijbeluitgaven weer afgedrukt. Dus wanneer u wilt, kunt u deze nalezen.

Centraal in deze lange voorrede staat de tekst uit Matth. 28 vers 20: 'En zie, Ik ben met ulieden al de dagen, tot aan de voleinding der wereld.' Van dit afscheidswaard van Immanuël wordt direct in het begin beleden: 'Onder de zeer vele vertroosting, dewelke onze Heere en Zaligmaker Jezus Christus aan Zijn strijdende Kerk in deze ellendige pelgrimage gegeven heeft, wordt deze met recht onder de voornaamste geacht'. Het gaat dus om de genadige tegenwoordigheid van Christus in de strijdende Kerk. In deze voorrede werken onze vaders dit vervolgens uit en getuigen uitvoerig, dat de waarheid van dit beloftewoord in het verleden én in het heden op twee manieren blijkt:

- Door Gods leiding in het volksleven, waardoor Hij het hart van overheden neigt om de kerk ter wille te zijn.
- Door Gods goedheid en wijsheid waardoor Hij kerkelijke vergaderingen wil gebruiken tot welzijn van de kerk.

Om dit laatste gaat het nu: hoe in de nood van de tijd door middel van kerkelijke vergaderingen kan blijken, dat de Christus (HC zondag 18) naar Zijn godheid, majesteit, genade en Geest nimmermeer van Zijn kerk wijkt. Dan luisteren we verder naar de lezenswaardige inleiding op de Leerregels: dat de kerk 'door verscheidene zo oude als nieuwe dwalingen eerst heimelijk, daarna openbaarlijk, aangevochten... door een schrikkelijke brand van tweedrachten en verdeeldheden ten laatste zouden zijn verteerd geworden, indien de ontferming van onze Zaligmaker te bekwamer tijd niet daartussen gekomen was. Doch geprezen zij in der eeuwigheid de Heere, Die nadat Hij Zijn aanschijn een ogenblik tijds van ons - die op menigerlei wijze Zijn toorn en gramschap hadden verwekt - verborgen had, voor de ganse wereld heeft bewezen, dat Hij Zijn verbond niet vergeet en het zuchten der Zijnen niet veracht...! Het bijeenroepen en bijeenzijn van de Dordtse synode wordt ervaren als 'een weldaad Gods waarover de kerken in ons land zich verheugen en de getrouwe ontfermingen van haar Zaligmaker ootmoedig belijden en dankbaar roemen'. Op weg naar Dordrecht werd een algemeen vasten en bidden uitgeroepen 'tot afbeelding van Gods toorn en verwerving van Zijn genadige bijstand'. Vervolgens kwam men bijeen 'ontstoken in liefde tot God en de welstand van de kerk'. De afgevaardigden moesten zich met een eed verplichten om 'alleen naar het richtsnoer der Heilige Schrift te oordelen...! In deze synodale eed sprak men expliciet uit: 'Ik beloof voor God, Wiens tegenwoordigheid als Doorzoeker van nieren en harten ik geloof en eer, dat ik in deze synodale handelingen... niet enige menselijke geschriften, maar Gods Woord alleen voor een zekere en ongetwijfelde regel des geloofs zal houden en gebruiken. En dat ik in deze ganse zaak niets zal voorhebben dan de ere Gods, de rust der kerk, en voornamelijk het bewaren van de zuivere leer. Zo helpe mij mijn Zaligmaker Jezus Christus, Die ik gans vurig bid, dat Hij mij in dit voornemen met de genade Zijns Geestes altijd wil bijstaan'.

Voelt u het gewicht? Vandaar opnieuw de oproep tot verootmoediging en gebed.

v. A.

Troonrede 2016

Met veel ceremonieel vertoon is op de derde dinsdag van september door de regering de rijksbegroting voor 2017 aan de Tweede Kamer aangeboden. Koning Willem-Alexander heeft de gebruikelijke troonrede uitgesproken. De toonzetting daarvan is erg optimistisch. De openingszin getuigt daar al van: “Nederland heeft de laatste jaren weer vaste grond onder de voeten gekregen.” Is er wel reden tot optimisme?

ds. W. Silfhout,
Capelle aan den
IJssel

Als we de troonrede doorlezen blijkt dat het in economisch opzicht in ons land de goede kant opgaat. Uiteraard mogen we daar blij mee zijn. Dat de zorg voor onze ouderen en gehandicapten aandacht krijgt door een half miljard aan voorgenomen bezuinigingen in de langdurige ouderen- en gehandicaptenzorg te schrappen, is toe te juichen. De werkdruk is daar enorm groot. En met hoeveel toewijding de zorgverleners hun werk ook doen, de rek is er op zeker ogenblik uit. Of een half miljard dan genoeg is, kan ik niet beoordelen, maar het lijkt me een goede stap.

Dat er extra geld komt ten behoeve van de bevordering van de veiligheidssituatie en voor Defensie, is positief. Binnenlandse en buitenlandse veiligheid is immers een kernactiviteit van de overheid, die naar Romeinen 13 het zwaard niet tevergeefs draagt. We kunnen wel denken dat we leven in een beschaafde wereld, waarin oorlog en geweld zijn teruggedrongen, maar de praktijk leert anders. We hoeven alleen maar te denken aan het Midden-Oosten,

waar dagelijks vele mensen omkomen als gevolg van oorlog en oorlogsgeweld en waar wereldmachten zich in mengen, waardoor de kans op escalatie van het conflict naar andere delen van de wereld niet ondenkbaar is.

Onrust

In het algemeen kunnen we de voornemens van de regering als positief duiden. Als we toch enige kanttekeningen daarbij plaatsen dan is dat niet omdat we als Nederlanders altijd wel iets te klagen hebben. We staan kennelijk als zodanig bekend in de landen om ons heen. Maar dat mag onze houding niet bepalen. Als we al te klagen hebben, dan moeten we de hand maar in eigen boezem steken: Een ieder klage vanwege zijn zonden (Klaagliederen 3:39).

Natuurlijk is de troonrede niet een doorlopend succesverhaal. De regering beseft dat ook door op te merken dat bij alle positieve ontwikkelingen tegelijkertijd in de maalstroom van alle dag onrust en onbehagen kenmerken zijn van deze tijd.

Gewezen wordt op de internationale dreiging van terrorisme, de instabiliteit aan de buitengrenzen van Europa, het vluchtelingenvraagstuk en de economische onzekerheden op de wereldmarkt door lagere groeicijfers in opkomende landen als China en Brazilië. Het zijn inderdaad zaken die ons wel met zorg mogen vervullen.

Postchristelijke samenleving

Hoewel bestrijding van het Jihadisme hoge prioriteit heeft, wordt tegelijkertijd min of meer de deur opengezet voor asielzoekers. Nu zal niemand willen ontkennen dat we mensen, die echt op de vlucht zijn, hulp moeten bieden en kansen moeten geven. Israël werd opgeroepen goed te zijn voor de vreemdeling, omdat men zelf als vreemdeling had verkeerd in Egypte. De regering schrijft dat Nederland iedereen die daarvoor in aanmerking komt, de kans moet bieden te integreren in onze samenleving en iedereen die hier woont, zich thuis te laten voelen. In welke samenleving komt die vreemdeling echter terecht? Niet meer in een christelijke, maar in een postchristelijke samenleving. De troonrede mag dan eindigen met de wens om wijsheid, kracht en Gods zegen, maar hebben we die God niet allang afgeschreven? Ook vluchtelingen met een moslimachtergrond komen terecht in een samenleving die wat waarden en normen betreft ver bij hen vandaan staat. Die decadente samenleving sluit niet aan bij hun belevingswereld. Het is te vrezen dat dit eerder tot segregatie dan tot integratie zal leiden. Ik stel de vraag maar, zonder de pretentie te hebben een oplossing te weten voor het vluchtelingenvraagstuk. Maar dat onze samenleving zich daardoor nog meer zal verwijderen van onze christelijke wortels, lijkt me duidelijk.

Het is daarom te betreuren dat de troonrede, als het om waarden en normen gaat, alleen wijst op democratische waarden als de scheiding van kerk en staat, de vrijheid van meningsuiting en godsdienst, de gelijkheid van mannen en vrouwen voor de wet en dat we in ons land geen onderscheid maken naar ras, geloof of seksuele geaardheid.

Staat het libertijnse gelijkheidsdenken niet op gespannen voet met Bijbelse waarden en normen? Sommige van die democratische waarden zijn daar zelfs mee in strijd. Alleen een samenleving die zich door Gods Woord laat leiden is een 'sterk land' (troonrede). Gelukkig is het land, dat God de Heer' beschemt (Valerius Gedenck-Clanck).

De teloorgang van een honderdjarige

”Altijd een preek op zak”, zo luidt de titel van een boekje dat vorig jaar is uitgegeven ter gelegenheid van het honderdjarig bestaan van de prekenreeks ”Menigerlei genade”. Deze serie gaat uit van de Gereformeerde Kerken in Nederland.

ds. A.T. Huijser,
Sliedrecht

Ook in onze kring was er aanvankelijk wel belangstelling voor deze preken. De uitgaven van de eerste decennia zijn tot op de dag van vandaag in heel wat predikantenbibliotheken terug te vinden. Niet vanwege het bevindelijke gehalte, maar omdat de exegese in veel gevallen sterk is, en omdat de oude gereformeerden de stof homiletisch ook goed wisten te ordenen. Wat het rechtzinnige gehalte betreft, is er echter wel verschil, en voelt lang niet alles vertrouwd, ook uit de eerste jaargangen niet. Je stuit nog al eens op een verbondsbeschouwing die de onze bepaald niet is en de separatie is van meet af aan zwak. Met het vorderen van de jaren komt dit steeds duidelijker openbaar en uiteindelijk is er in dat opzicht werkelijk niets meer wat bindt.

De eerste jaargangen

Toch moeten we vaststellen dat de jeugd van deze honderdjarige in alle opzichten nog de beste tijd is geweest. Het is werkelijk hollend achteruitgegaan, zodat er zeker geen sprake is van een gezegende ouderdom. In het boek vindt u elementen uit preken van het eerste uur en uit preken van nu. Het verschil is onthutsend groot. Dat betreft niet in de eerste plaats de stijl. Het laat zich verstaan dat de taal van de eerste jaargangen een andere is dan van de laatste uitgaven. Daar kun je op zichzelf nog niets van zeggen, hoewel de huidige kanseltaal toch wel vervreemdend overkomt. Kanseltaal mag iets eigens hebben, onder die voorwaarde dat het wel te begrijpen blijft. Maar, het moet niet gemaakt

Kanseltaal mag iets eigens hebben, onder die voorwaarde dat het wel te begrijpen blijft. Maar, het moet niet gemaakt eigentijds en populair worden, dat geeft aan de verhevenheid van de prediking iets plats en maakt het goedkoop.

eigentijds en populair worden, dat geeft aan de verhevenheid van de prediking iets plats en maakt het goedkoop. Homiletisch is er in honderd jaar ook het nodige veranderd. De visie op de preek en het preken is duidelijk een andere dan die de mannen van het eerste uur voor ogen heeft gestaan. Daarnaast kon men bij de eerste uitgaven nog spreken van ‘de mannen van het eerste uur’, inmiddels zijn de vrouwen er aan toegevoegd. Tenslotte is het ook duidelijk merkbaar dat er in een eeuw tijd ook heel wat theologische wijsens zijn omgegaan.

Zorg

Nu is het niet mijn bedoeling om een recensie te schrijven. Ik wil eerder een stukje zorg delen. Er kan in honderd jaar veel gebeuren. Er worden weleens vergelijkingen gemaakt tussen de Gereformeerde Kerken van vroeger en de Gereformeerde

Gemeenten van nu. Niet onterecht, en dan vooral als het gaat om een gestructureerd kerkelijk leven en een duidelijke visie op het theologisch eigene. Waar ligt dan de zorg? Wel, hier, dat je ook onder ons soms processen op gang ziet komen die meer dan een halve eeuw geleden in de Gereformeerde Kerken op gang kwamen. Processen en ontwikkelingen waarvan we nu moeten zeggen: het waren de eerste stappen op weg naar de teloorgang. En dat is niet te vergoelijken door te zeggen dat een kerk in zekere zin meebeweegt met haar tijd. Het probleem ligt veel dieper. Hier is de kern in beweging gekomen, verwaterd en teloorgegaan.

De grondslagen van de Waarheid

Als het om de grondslagen van de Waarheid gaat, is er geen ruimte voor beweging. Gods werk en Gods Waarheid zijn niet tijdbepaald. Dat heeft consequenties, ook voor wat wij ‘het eigene’ van onze gemeenten noemen, en waaraan wij vanaf het eerste uur ons bestaansrecht ontleen. Dat betekent concreet eenzelfde binding aan wat onze vaders samenbond in de vereniging van 1907. Wat mannen als ds. G.H. Kersten onopgeefbaar hebben geacht als het om de grondslag van de prediking gaat, moet voor ons even onopgeefbaar zijn. Vanzelf gaat het dan allereerst om het heldere kader van Schrift en belijdenis, maar dat sluit een nadere duiding van het eigene, waarin ook het bestaansrecht van een kerkverband gelegen is, niet uit. In dat opzicht zouden de leeruitspraken van 1931 wel weer eens wat naar voren mogen worden gehaald.

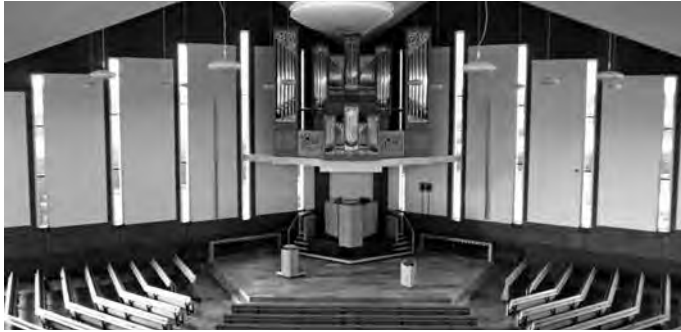
Pijn en vrees

De Gereformeerde Kerken van toen zijn niet meer de Gereformeerde Kerken van nu. Het boekje over 100 jaar ‘Menigerlei genade’, maakt dat pijnlijk duidelijk. Ik schrijf dit niet vanuit hoogmoedig kerkisme, wie dat zegt of denkt heeft mij verkeerd begrepen. Ook niet uit betweterigheid, want dan heb ik geen enkel recht van spreken. Ik schrijf dit met pijn en met vrees. Met pijn omdat ik het graag anders zou zien. Met vrees omdat het ons een spiegel voorhoudt en we alleen maar kunnen vragen of we de dingen scherp en eerlijk mogen blijven onderscheiden en niet, met blindheid geslagen, hetzelfde pad zullen gaan.

‘Staat op de wegen en ziet toe en vraagt naar de oude paden, waar toch de goede weg zij, en wandelt daarin; zo zult gij rust vinden voor uw ziel’ (Jer. 6:16a).

Jubileum

Ds. C. Hogchem 25 jaar predikant

Op maandag 5 september was het 25 jaar geleden dat ds. C. Hogchem werd bevestigd tot predikant. Cornelis Hogchem werd op 17 november 1956 geboren te Rotterdam. Na werkzaam te zijn geweest in het basisonderwijs te Kootwijkerbroek werd hij in 1987 toegelaten tot de Theologische School. In 1991 leidde de weg naar Borssele en in 1997 naar Barneveld. Sinds 2010 mag hij aan de gemeente te Genemuiden verbonden zijn.

Kerkenraad
Gereformeerde
Gemeente
Genemuiden

Zaterdag 17 september werd een herdenkingsdienst gehouden waarin ds. Hogchem mocht voorgaan, ondanks dat hij enkele weken geleden werd getroffen door een hartinfarct. De tekst die in deze dienst werd overdacht, was 1 Timótheüs 1:12. Het thema voor de preek was "Paulus' dankzegging voor de ambtelijke genade", verklaard in drie gedachten: 1) Afgezonderd, 2) Bekrachtigd en 3) Verootmoedigd.

1. De Heere zorgt Zelf voor de bediening. Daarop wijst Paulus als hij zegt dat Christus Jezus hem in de bediening heeft gesteld. Door de ambtelijke dienst wil Hij Zijn Woord laten verkondigen. Als er geen bediening zou zijn, zou God niemand ongelijk hebben gedaan (DL 1,1). Er is geen mens die van nature naar de bediening vraagt. Maar nu is er het welbehagen Gods. Daarom spreekt Hij: 'Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde; daarom heb ik u getrokken met goedertierenheid'. Dat is het wonder: de prediking is door God gewild. Hij zorgt óók Zelf voor ambtsdragers. Paulus bedoelt in de tekst niet dat hij wel geschikt

zou zijn om apostel te zijn. Hij zegt niet dat hij getrouw bevonden is, want hij was tevoren een godslasteraar. Maar hij bedoelt: Hij heeft mij daarvoor gehouden. Dat is Zijn blinkende soevereiniteit. Paulus is tot het ambt verkoren en werd uitgestoten in de oogst. De Heere weet een mens in te winnen en te overwinnen om de ordelijke weg te gaan. De opdracht is: predik recht en genade! God op het hoogst verheerlijkt en de zondaar op het diepst vernederd, opdat Christus in het hart zou worden verhoogd.

2. De Heere heeft het waar gemaakt: 'Die mij bekrachtigd heeft'. Hij heeft de bekwaaeming geschonken. Paulus schrijft over dwaalleraars. Men hield zich bezig met geslachtsrekeningen en meende vanwege hun afkomst wel een bestaan te hebben voor God. Maar deze mensen kwa-

men nooit bij Adam terecht. We hebben allemaal zo'n bestaan. Paulus vermaant Timótheüs op zijn post te blijven en zegt: De Heere heeft mij bekrachtigd. Hij zal het ú ook doen. De Heere bekrachtigt in de strijd. Ook wil Hij ambtsdragers bedienen uit Zijn volheid en opening schenken op de preekstoel.

Paulus wist in de ambtelijke dienst van het stuk van ellende. Hij kon het van zichzelf alleen maar verzondigen. Zo is het ook in het genadeleven. Zo weet de Heere Zijn volk te vernederen. Om dan uit te gaan tot de Bron om genade, licht en sterkte. Paulus wist aangaande de ambtelijke dienst ook van verlossing: '...Die mij bekrachtigd heeft, namelijk Christus Jezus.' Hij is de Gezalfde van eeuwigheid. De Vader heeft alle dingen gelegd in de handen van Zijn Gezalfde. Gods knechten mogen dienen omdat Hij hen wil bedienen. Daarom zal het zijn: 'Ik dank Hem'. De toon der verootmoediging wordt steeds dieper en inniger in de verzen 13-17. De apostel gaat steeds kleiner van zichzelf schrijven en almeer Christus Jezus verheffen tot het hoogste van zijn blijdschap: Het was ál genade: 'Hij... die mij...' Wat is daarbij verzoening onmisbaar. Evenals dat de dankzegging wordt overgenomen door de grote Hogepriester. En waar gaat ware dankbaarheid mee gepaard? Met de bede: 'Leer mij Uw welbehagen doen.'

3. Het was al geschonken goed en dat verootmoedigt hem. Het kenmerk van een verootmoedigd mens is dat hij buigt voor God. Wat is nu het wonderlijkste in vers 12? Het is het woordje 'onzen'. Hij is de Heere van Paulus, maar ook van Timótheüs. En dat niet alleen voor de ambtelijke dienst -dat was Hij ook van Judas-, maar ook in de persoonlijke genade. Dat is het grootste: 'Mij is barmhartigheid geschied'. Er is veel toorn op de aarde en over ons volk als het gaat over verharding en zonde. Ook veel toorn over de zichtbare gemeente. Maar er is ook nog ontferming, er is nog bediening. Koop dan de tijd uit en vraag of de Heere de bediening aan ons wil zegenen.

Tenslotte spreekt ds. Hogchem nog enkele persoonlijke dankwoorden. Ds. A. Schot spreekt als consulent namens classis Kampen en wijst op de woorden: 'Dit is de dag dien de Heere gemaakt heeft'. Ouderling H. van Dieren spreekt ds. Hogchem namens kerkenraad en gemeente in hartelijke bewoordingen toe en verzoekt de gemeente haar herder en leraar toe te zingen Psalm 146:1.

Boekennieuws

Scheepsbouwer en akkerman

"Scheepsbouwer en akkerman", het leven van Noach, J. van 't Hul; uitg. Gebr. Koster, Barneveld, 2016; ISBN 978 90 5551 849 4; 127 blz.; € 13,90.

Opnieuw heeft J. van 't Hul, kerkredacteur bij het Reformatorisch Dagblad, een boek geschreven over een Bijbels persoon. Deze keer over het leven van Noach. Op een boeiende wijze wordt de lezer meegenomen naar de tijd van Noach, zijn geboorte, zijn taak als bouwer van de ark, als prediker der gerechtigheid. We lezen hoe na de zondvloed de scheepsbouwer een akkerman, een wijnbouwer wordt.

Het boek eindigt met het sterven van de man van wie Gods Woord zegt dat hij genade had gevonden in de ogen des HEEREN en met God wandelde. Over dat wandelen lezen we onder meer: 'De wandelaar Noach is altijd een strompelaar gebleven. Hij heeft genade gevonden, moet van genade, van het gegevene, leven. Zo is hij bedelaar gebleven. Dát is genadeleven: bedelaar zijn en bedelaar blijven' (hoofdstuk 2).

De schrijver blijft dicht bij de Schrift. De geschiedenissen worden ook geplaatst in het geheel van Gods Woord. Regelmatig lezen we wat er in de kanttekeningen of door andere verklaarders over wordt gezegd. Op deze wijze wordt veel stof tot nadenken aange-reikt voor het persoonlijk leven.

Zo wordt bijvoorbeeld aan het eind van hoofdstuk 5, waar de zondvloed wordt beschreven, McCheyne treffend geciteerd als

een soort toepassing, een spits naar het hart: 'De vloed is over Christus gekomen, en o, hoe vreselijk was Zijn zielenstrijd! Als u echter Zijn eigendom bent, zal hij niet over u komen. Als u in deze Ark bent, zult u behouden worden; maar zo niet, u zult verloren gaan. God ontferme Zich over u, lieve vrienden; ik kan dat niet. God schenke u Zijn ontferming, voordat de vloed komen zal en u allen zal wegvagen. Amen!'

In het boek worden daarnaast vele lijnen getrokken naar de actualiteit van vandaag. We hopen dat onze broeder-ouderling uit Beekbergen nog niet is uitgeschreven, maar de lust en de kracht krijgt om hiermee door te gaan. We willen dit boek van harte aanbevelen. Het is ook gemakkelijk toegankelijk, zeker ook voor onze jonge mensen.

ds. A.P. Baaijens, Aagtekerke

Een leeskamer in het Grote Huis

"Een leeskamer in het Grote Huis; Een handreiking bij het lezen van teksten uit twintig eeuwen christelijke geloofstraditie", dr. Ewald Mackay; uitg. De Banier, Apeldoorn; ISBN 978 94 6278 6448; 234 blz.; € 12,95.

"Een leeskamer in het Grote Huis" bevat 25 leesstukken uit de christelijke geloofstraditie. "Het Grote Huis" is een metafoor voor alles wat er in de loop der eeuwen door christelijke schrijvers is opgeschreven en overdacht. Zo kunnen we in dit boek teksten lezen van Augustinus, Luther, Calvijn en vele anderen. Bij elk leesstuk is een toelichting over de schrijver ervan toegevoegd. Zodoende krijgt de lezer een helder beeld van iemand uit de kerk-geschiedenis.

Het boek is ingedeeld in vier delen. Eerst komt een aantal teksten uit de Vroege Kerk aan de orde. Daarna enkele teksten uit de Middeleeuwen, de Reformatie en tenslotte de huidige tijd. Het laatste stuk is van de bekende apologete C.S. Lewis.

Er komen verschillende grote namen voorbij. Van Calvijn bijvoorbeeld is een heel mooi leesstuk opgenomen wat gaat over beproevingen in het leven van de gelovigen: 'Hoezeer verzacht het de bitterheid des lijdens, als wij weten dat wij, hoe meer wij gebukt gaan onder lijden, des te meer versterkt worden in onze gemeenschap met Christus' (blz. 161).

De schrijver heeft keuzes moeten maken. Tertullianus, iemand uit de Vroege Kerk, missen we eigenlijk wel. Vooral ook omdat dit boek apologetisch wil zijn. Bij de Middeleeuwen ontbreekt Tho-

mas van Aquino (de godsbewijzen!). Dat neemt echter niet weg dat ik dit wel een heel mooi boek vind. Ik heb het vrijwel in één ruk uitgelezen.

De aardigheid van het boek komt ook naar voren in de grote liefde die Mackay heeft voor het boek en voor het lezen in het algemeen. Hij schrijft met een zekere vervoering als hij het heeft over de boeken die hij heeft gelezen en die hij graag aan anderen wil aanbevelen. Sommigen zullen dat overdreven vinden. Ik kan het alleen maar waarderen.

Graag wil ik dit boek van harte aanbevelen. Misschien is er ruimte om nog eens een dergelijk boek samen te stellen. Dan zouden mogelijk ook wat controversiële teksten uit het "Grote Huis" kunnen worden opgenomen en toegelicht.

ds. W. Visscher, Amersfoort

Kerknieuws

BEROEPINGSWERK

Beroepen:

te Borssele, ds. A.H. Verhoef
te St. Catharines (Ontario-Canada);
te Dordrecht,
ds. G.W.S. Mulder te Zoetermeer;
te Leiderdorp,
ds. B. Labee te Veenendaal;
te Middelharnis,
ds. W.J. Karels te Hardinxveld-Giessendam;
te Oostkapelle,
ds. S.W. Janse te 's-Gravenpolder;
te Oud-Beijerland, ds. P. Melis te Ermelo;
te Scherpenisse en Waardenburg,
ds. B.J. van Boven te De Valk-Wekerom.

Bedankt:

Voor Nijkerk,
ds. W.J. Karels te Hardinxveld-Giessendam.

VERSLAG BIDSTOND VOORAFGAAND AAN ZITTINGEN GENERALE SYNODE 13 SEPTEMBER 2016

Op de avond voorafgaand aan de zittingen van de Generale Synode werd een bidstond

gehouden in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente te Barneveld-Centrum. De preses van de vorige synode, ds. J.J. van Ekeveld, ging in deze dienst voor. Hij bediende het Woord uit Openbaring 1:7. *Het thema van de preek was: "Christus is de Komende".*

1. De zekerheid van Zijn komen
2. De zichtbaarheid van Zijn komen
3. De ontzetting vanwege Zijn komen

De zekerheid van Zijn komen

De Generale Synode mag weer gehouden worden. Maar, het gaat naar het einde. Christus vergelijkt de wederkomst met de dagen van Noach en Lot: zij aten, zij dronken, zij kochten, zij verkochten, zij plantten, zij bouwden. Dit lijkt op onze tijd. Het plotselinge van de wederkomst zou moeten aansporen tot nauw onderzoek van ons hart. De wereld bereidt zich niet voor. Zal Christus een slapende kerk aantreffen als Hij wederkomt? De grote inhoud van het boek Openbaring is: *Zie, Hij komt met de wolken, en alle oog zal Hem zien.* Dat woord moet gegrift staan in ons hart. Hij is de Komende! We moeten

wakker geschud worden! De Komende zal verschijnen als de verhoogde en verheerlijkte Zaligmaker, Die alles heeft volbracht.

De zichtbaarheid van Zijn komen

Christus is de Komende. Hij komt persoonlijk! Hij komt zeker! Hij komt in heerlijkheid! Hij komt zichtbaar! Alle oog zal Hem zien. Maar, hoe zullen we Hem zien? Voor het strijdende Sion zal het een zalige vreugde zijn. Maar voor allen die buiten Christus zijn zal het een verschrikking zijn. *Alle oog zal Hem zien, ook degenen die Hem doorstoken hebben.* Wie doorsteken Hem? Allen die Christus verworpen, veracht en gesmaad hebben. Hij, Die de Komende is, laat het nog klinken in de bediening der verzoening: *"Zo zijn wij dan gezanten van Christuswege, alsof God door ons bade; wij bidden van Christuswege: Laat u met God verzoenen".*

De ontzetting vanwege Zijn komen

We komen persoonlijk allemaal voor de Rechter te staan. Het boek van ons leven zal worden gelegd naast Zijn wet. Schuld en tekort blijven over. Toch zal er een volk verlangend naar Hem uitzien. Dat volk heeft Hem, door de Heilige Geest, leren kennen. Ze gaan verstaan dat de droefheid over hun zonden het diepst is als ze hun zonden zien in het bloed van de Zaligmaker. Bij aanvang en voortgang mogen ze iets leren van de verzoening door voldoening. *U dan, die gelooft,*

VERGADERINGEN GENERALE SYNODE

De Generale Synode zal op 4 en 5 oktober vervolgd worden. De Synode heeft ook besloten dat op 25 en zo nodig 26 januari 2017 de laatste vergaderdagen zullen zijn.

ds. A. Schreuder, eerste scriba,
Rijssen

Van de redactie

Speciaal voor jou

Op de redactie wordt al geruime tijd druk uitgeoefend om in ons kerkelijk blad onze kinderen en jongeren toch niet te vergeten. Nu, ik mag u alvast mededelen dat we hiermee druk doende zijn. Er zijn reeds enkele medewerkers aangezocht. We hadden zelfs gedacht met de nieuwe jaargang, dus per 1 oktober 2016, te kunnen beginnen met deze 'jonge' pagina. Maar helaas, dat lukt nog niet. Maar per 1 januari 2017 zal het dan toch zover zijn. Op hoop van zegen! U - en vooral jij - horen er meer over... We zoeken nog een passende naam. Wie weet...?

Ben ik wel uitverkoren?

Vanuit de lezerskring bereikt ons regelmatig het verzoek om te reageren op de brochure 'Ben ik wel uitverkoren?'. O.a. in de regio Rotterdam wordt daarmee - opnieuw - agressief gecolporteerd, wat onder jong en oud de nodige verwarring kan geven. Als redactie zouden we natuurlijk graag op dit verzoek ingaan, ware het niet dat ds. J.M.D. de Heer twee jaar geleden hieraan drie artikelen heeft gewijd. Daarom volstaan we met daarnaar te verwijzen. Het gaat om jaargang 92, nummer 30-32. U kunt deze artikelen op Digibron vinden. Eventueel kunt u onze bibliothecaris van de Theologische School, de heer M. Bal, hiervoor benaderen.

De redactie

is Hij dierbaar. Dan zal het meevallen op die grote dag.

Morgen begint de Generale Synode. Synode in het licht van de Komende. Wat wordt in dat licht veel betrekkelijk. Ouderling Bloemendaal is plotseling overleden; hij was al bezig met het rapportenboek. Ook in dat licht is de Generale Synode zo betrekkelijk. Art. 37 van de NGB is voorgelezen: "Daarom verwachten wij dien groten dag met een groot verlangen, om ten volle te genieten de beloften Gods,

in Jezus Christus onzen Heere." Dat bruidsverlangen overstijgt ook het synodaal vergaderen. Is er een bruid, die Hem verwacht? Wat een wonder, dat er een Bruidegom is, Die naar Zijn bruid uitziet. Daarom komt de kerk thuis!

i.o.v. de roepende kerk te
Barneveld-Centrum, R.W. Lokker

MUTATIES KERKELIJK JAARBOEK 2016
* Pag. 98 resp. pag.269, **DEPUTAATSCHAP**

DIACONALE EN MAATSCHAPPELIJKE ZORG resp. GEMEENTE LELYSTAD.

Het adres van de secretaris van genoemd deputaatschap resp. de scriba van genoemde gemeente, J. Bonhof, is gewijzigd in Stadspark 22, 8224 ET Lelystad. Het telefoonnr. blijft ongewijzigd.

* Pag. 323, **gemeente OUD-BEIJERLAND.**
Koster is nu: M. Goedhart, Esdoornstraat 12, 3261 BE Oud-Beijerland, tel. (0186) 62 58 02, e-mail: kostergergemoudbeijerland@gmail.com

Berichten

JEUGDBOND - TOERUSTINGSCURSUS BIJBELSTUDIE MET GROEPEN

Deze cursus bestaat uit drie onderdelen:

- Hoe lees ik de Bijbel?
- Hoe zet ik een Bijbelstudie op?
- Hoe leid ik het groeps gesprek rondom de Bijbel?

Waar: kerk Gereformeerde Gemeente Apeldoorn

Wanneer: donderdag 27 oktober, 10 en 24 november

Cursusleiding: Dirk-Jan Nijsink

Tijden: 19.45 tot 22.00 uur

Kosten: € 35,- per persoon

Voor wie: o.a. leidinggevend en leden van Bijbelstudiekringen, catecheten.

Opgeven en meer informatie: www.jbagg.nl/bijbel.

OPEN HUIS EN SNUFFELMARKT INLOOPCENTRUM TE TILBURG

Zaterdag 8 oktober is er van 9.00-14.30 uur, open huis en wordt de jaarlijkse snuffelmarkt georganiseerd in Inloopcentrum Het Kruispunt, Offenbachstraat 105 in Tilburg. Evangelist Van den Boogaart zal tweemaal een workshop verzorgen (10.30 uur en 13.30 uur) met als thema 'Evangeliseren in je eigen omgeving, hoe doe je dat?'

VERKOPINGEN

Poortvliet

Verkoop door de vrouwenvereniging te Poortvliet op donderdag 6 oktober, van 15.00-17.00 uur en van 19.00-20.30 uur. Locatie: kerkgebouw Gereformeerde Gemeente, Zuidstraat 15.

Puttershoek

Verkoop door de vrouwenvereniging Wees

een Zegen te Puttershoek op zaterdag 8 oktober, van 10.00-14.00 uur, in de Levensbron, de kerk van de Gereformeerde Gemeente, Sportlaan 2a. De opbrengst is t.b.v. de ZGG en evangelisatie.

Terwolde-de Vecht

Verkoop door de vrouwenvereniging Thuisfront te Terwolde-de Vecht op vrijdag 7 oktober, van 15.00-20.00 uur, in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente te Terwolde-de Vecht, Avernoordseweg 32. Verkoop bij opbod om ± 20.15 uur. De opbrengst is t.b.v. de ZGG, evangelisatie en basisschool.

ZANGAVONDEN

Apeldoorn

Psalmzangavond op vrijdag 7 oktober, aanvang: 19.30 uur, in de kerk van de Gereformeerde Gemeente te Apeldoorn, Graaf van Lijndenlaan 9, m.m.v. gemengd koor Adoraïm en kinderkoor Met hart en stem uit Apeldoorn en Vox Humana uit Elspeet. Orgel: Gerard Harbers en Bert Roest. Collecte t.b.v. Bijbelvertaalwerk in Guinee.

Nunspeet

Psalmzangavond, te organiseren door de werkgroep Timotheos Doornspijk-Elburg e.o., op vrijdag 21 oktober, aanvang: 19.30 uur, in de kerk van de Gereformeerde Gemeente te Nunspeet.

Meditatie door ds. A. Schot. M.m.v. bovenstemgroepen o.a. uit Elspeet, Putten, Barneveld, Rijssen en Elburg, en Dick Slagman, orgel. Meditatie door ds. Schot. Collecte t.b.v. stichting Timotheos.

Oud-Beijerland

Koor- en samenzangavond op zaterdag 8 oktober, aanvang 19.30 uur, in de kerk van de

Gereformeerde Gemeente te Oud-Beijerland, m.m.v. gemengd koor Yerseke en organist Pieter Heykoop. Leiding: ds. C. van Krimpen. Collecte t.b.v. Isaac da Costa Fonds.

Tholen

Zangavond t.g.v. 25-jarig dirigentschap Paul Heijboer van gemengde zangvereniging Crescendo te Tholen, op zaterdag 1 oktober, aanvang: 19.30 uur, in de kerk van de Gereformeerde Gemeente, Ds. G.H. Kerstenstraat 1, m.m.v. genoemde zangvereniging, een speciaal voor deze avond samengesteld projectkoor, het jeugdkoor Sjaloom en enkele instrumentalisten.

Zwijndrecht

Muziek- en zangavond op vrijdag 7 oktober, aanvang: 19.30 uur, in de kerk van de Gereformeerde Gemeente te Zwijndrecht, Burg. Jansenlaan 37, m.m.v. gemengd koor Comt nu met Sangh uit Veen en kinderkoor De kleine lofstem en gemengd koor Canticum uit Zwijndrecht en enkele instrumentalisten. Collecte t.b.v. stichting Kimon.

BIJEENKOMST VERENIGING EEN HANDREIKING TE VEENENDAAL

Op donderdag 13 oktober zal ds. A.C. Uitslag, predikant van de Christelijke Gereformeerde Kerk te Urk, voor de vereniging 'Een Handreiking' een lezing houden. Het thema is 'De les van de vrienden van Job; omgaan met de naaste met psychische nood'. Familieleden en naasten van psychisch zieken zijn van harte welkom. Locatie: kerk Gereformeerde Gemeente te Veenendaal, Vijftien Morgen 51. Aanvang: 19.45 uur. Meer informatie via www.eenhandreiking.nl, tel. 030-6920612 of via w.ebbers@hetnet.nl

ORIËNTATIEBIJEENKOMSTEN 'DE STAP NAAR LEIDING GEVEN IN HET ONDERWIJS'

Wie gaan de reformatische scholen leiden? VGS en Driestar educatief maken zich zorgen om het directie tekort in het basisonderwijs. Daarom vragen we leiding-

geveden met ervaring in het bedrijfsleven of andere sectoren na te denken over een overstap naar het onderwijs. Wij organiseren daarom twee kleinschalige, laagdrempelige bijeenkomsten ter oriëntatie op het school-

leiderschap. Ervaringsdeskundigen vertellen dan hun verhaal en ook Driestar educatief en VGS leveren een bijdrage. Op 6 oktober wordt de bijeenkomst gehouden in het kantoor van de VGS te Ridderkerk, Kastanjelaan

10. De tweede bijeenkomst wordt gehouden op 11 oktober in de Pineta te Nunspeet. Beide avonden beginnen om 19.30 uur. Inschrijving kan via www.vgs.nl

Kerkdiensten

ZONDAG 2 OKTOBER 2016

Aagtekerke 9.30 en 19.00 uur ds. A.P. Baaijens; Aalburg 9.30 en 18.00 uur ds. J. van Rijswijk; Aalst 14.30 uur ds. M.J. van Gelder; Alblasserdam 9.30 en 16.30 uur ds. B. van der Heiden; Alphen a/d Rijn 16.30 uur ds. J. Driessen; Amsterdam 10.00 en 15.30 uur ds. H. van der Heiden; Apeldoorn 10.00 en 16.30 uur ds. R.A.M. Visser; Arnhem 16.00 uur ds. R. Kattenberg; Barendrecht 10.00 en 16.30 uur ds. J.W. Verweij; Barneveld-Centrum 9.30 en 19.00 uur ds. D. de

Wit; Barneveld-Zuid 9.30 en 19.00 uur ds. M. Mondria; Beekbergen 19.00 uur ds. K. Boeder; Benthuizen 9.30 en 18.00 uur ds. H.A. van Zetten; Berkenwoude 10.00 uur ds. J. Driessen en 19.00 uur ds. C. van Ruitenburg; Bodegraven 16.00 uur ds. P. Mulder; Borssele 14.00 uur ds. C. Sonneveld; Boskoop 9.30 en 16.30 uur ds. J.J. Tanis; Brakel 10.00 en 18.00 uur ds. M.T. Al-Chalabi; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 18.00 uur ds. M. Joosse; Capelle a/d IJssel-West 10.00 uur ds. A. Moerkerken en 19.00 uur ds. L. Blok; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. B.J. van Boven; Delft 15.00 uur ds. H.A. van Zetten; Deventer 18.30 uur ds. R. Kattenberg; Dinteloord 10.00 en 18.30 uur stud. M. Blok; Doetinchem 15.00 uur ds. A. Schreuder; Dordrecht 10.00 en 15.30 uur stud. W. Mouw; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. G. van Manen; Emmeloord 9.30 (H.A.) en 16.00 uur ds. P.G. Heijkamp; Enkhuizen 10.00 uur ds. G. Heijkamp; Enschede 15.00 uur ds. J. van Laar; Enter 18.30 uur ds. J. IJsselstein; Ermelo 9.30 en 18.30 uur ds. P. Melis; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur (H.D.) ds. C. Hogchem; Goes 9.30 en 18.00 uur ds. C.J. Meeuse; Gorinchem 10.00 en 16.00 uur ds. L. Blok; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. G. Clements; Goudswaard 18.00 uur ds. A.J. Gunst; 's-Gravenhage(zie Scheveningen); 's-Gravenpolder 9.30 en 18.00 uur (H.D.) ds. S.W. Janse; 's-Gravenzande 9.30 uur ds. J.S. van der Net; Groningen 10.00 en 16.00 uur ds. J.B. Zippro; Haamstede 16.00 uur ds. H. Brons; Hardinxveld-Giessendam 9.30 uur ds. J. Schipper en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 en 16.30 uur ds. M.H. Schot; Herkingen 10.00 en 18.00 uur stud. J. de Kok; Hilversum 18.30 uur ds. H. van der Heiden; Hoofddorp 18.30 uur ds. G.J.N. Moens; Hoogeveen 19.00 uur ds. J.B. Zippro; Hoogvliet 17.00 uur ds. W. Silfhout; Houten 17.00 uur (jubileumdienst) ds. J.S. van der Net; Kampen 9.30 en 15.30 uur ds. J. IJsselstein; Kamperland 14.00 uur ds. G.J. Baan; Katwijk aan Zee 10.00 en 16.00 uur ds. J.J. van Ekeveld; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. G.J. van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. G. Beens; Kortgene 14.30 uur ds. C.J. Meeuse; Krabbendijke 9.30 en 18.00 uur ds. C. Sonneveld; Krimpen a/d IJssel 9.30 (H.A.) en 16.30 uur ds. C. van Ruitenburg;

Kruiningen 9.30 en 18.00 uur ds. G. Bredeweg; Leerdam 10.00 uur ds. W.J. Karels en 18.00 uur ds. J. Schipper; Lisse 10.00 en 16.00 uur (H.D.) ds. G.J.N. Moens; Meeuwen 15.00 uur ds. J. van Rijswijk; Meliskerke 9.30 en 14.30 uur ds. S. Maljaars; Melissant 15.00 uur stud. H.E.P. Fortuyn; Middelburg-Centrum 9.30 en 18.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Middelburg-Zuid 9.30 en 16.00 uur ds. W.A. Zondag; Middelharnis 18.00 uur stud. E.J. Boudewijn; Moerkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. W. Harinck; Naaldwijk 19.00 uur ds. J.J. van Ekeveld; Nieuwdorp 9.30 en 18.30 uur ds. A.J. de Waard; Nieuwer ter Aa 19.00 uur ds. L. Terlouw; Nieuwerkerk 14.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Nieuwe-Tonge 15.00 uur ds. P.D. den Haan; Nijkerk 14.30 uur ds. F. Mulder; Nisse 14.00 uur ds. C. van Krimpen; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur (H.D.) ds. A. Schot; Oostburg 15.30 uur ds. A.J. de Waard; Oosterend 11.30 en 16.30 uur stud. J.B. Huisman; Oosterland 10.00 en 18.30 uur ds. J. van Belzen; Oostkapelle 18.30 uur ds. G.J. Baan; Oostvoorne 10.00 uur ds. A.J. Gunst en 18.30 uur stud. H.J. Agteresch; Opheusden 10.00 en 17.30 uur ds. G.M. de Leeuw; Opperdoes 16.00 uur ds. G. Heijkamp; Oud-Beijerland 15.00 uur ds. W.J. Karels; Ouddorp 9.30 en 18.30 uur stud. H.E.P. Fortuyn; Oudemirdum 9.30 en 14.30 uur ds. A.B. van der Heiden; Poederrijen 19.00 uur ds. B. Labee; Poortugaal 9.30 uur (H.A.) ds. W. Silfhout en 15.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Puttershoek 17.00 uur ds. C. Harinck; Rheden 10.00 (H.D.) en 18.00 uur ds. F. Mulder; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur ds. G. Pater; Ridderkerk-Slikkerveer 19.00 uur ds. M.H. Schot; Rijssen-Noord 9.30 en 18.30 uur ds. C.A. van Dieren; Rijssen-West 9.30 en 18.30 uur ds. J. van Laar; Rijssen-Zuid 9.30 en 18.30 uur (H.D.) ds. A. Schreuder; Rilland-Bath 14.00 uur ds. S.W. Janse en 18.30 uur ds. W.A. Zondag; Rotterdam-Alexanderpolder 10.00 en 15.30 uur ds. M. Joosse; Rotterdam-Centrum 10.00 uur ds. M.J. van Gelder en 15.30 uur ds. W. Harinck; Rotterdam-IJsselmonde 14.30 uur ds. W. Silfhout; Scherpenisse 9.30 uur ds. C. Harinck en 18.30 uur (H.D.) ds. E. Bakker; Scherpenzeel 10.00 (H.D.) en 18.30 uur ds. A. Verschuure; Scheveningen 10.00 uur ds. H. Paul; Sint Annaland 14.30 uur stud. M. Blok; Sint Philipsland 14.30 uur ds. J. van Belzen; Sliedrecht

Vraag: Hoe wordt een zondaar door het geloof gerechtvaardigd voor God?

Antwoord: Een zondaar wordt niet door het geloof gerechtvaardigd voor God vanwege de andere genadegaven die het geloof altijd vergezellen of de goede werken die daar de vrucht van zijn. Het is ook niet zo dat de genadegave van het geloof, of enige daad van het geloof aan hem wordt toegerekend tot gerechtigheid. Maar een zondaar wordt gerechtvaardigd doordat het geloof slechts een instrument is waardoor Christus en Zijn gerechtigheid door hem wordt ontvangen en aan hem wordt toegepast.

DE GROTE CATECHISMUS
VAN WESTMINSTER

Overgenomen uit 'Gewogen Woorden',
Thera Tanis-Baars/prof.dr. A. Baars, de Banier Uitgeverij

9.30 en 18.00 uur ds. A.T. Huijser; Soest 18.30 uur ds. A. Schot; Spijkenisse 10.00 en 16.00 uur stud. H.J. Agteresch; Sprang-Capelle 15.30 uur ds. A.T. Huijser; Stolwijk 10.00 en 19.00 uur ds. G. Hoogerland; Terwolde - De Vecht 9.30 en 14.30 uur (H.D.) ds. K. Boeder; Tholen 10.00 (H.D.) en 18.30 uur ds. P.D. den Haan; Tricht-Geldermalsen 10.00 en 18.30 uur ds. P. Mulder; Uddel 10.00 uur ds. G. Mouw; Utrecht 10.00 en 16.30 uur ds. L. Terlouw; Veen 9.30 uur ds. E. Bakker; Veenendaal 9.30 en 16.30 uur (H.D.) ds. B. Labee; Vlissingen 9.30 en 16.00 uur ds. G.J. Baan; Waarde 9.30 (H.D.) en 18.00 uur ds. D.W. Tuinier; Werkendam 10.00 (H.D.) en 18.00 uur ds. M. Karens; Westkapelle 14.00 uur ds. A.P. Baaijens en 18.30 uur ds. S. Maljaars; Wierden 19.00 uur ds. R.A.M. Visser; Yerseke 9.30 en 18.00 uur ds. C. van Krimpen; Zoetermeer 10.00 en 18.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Zwijndrecht 9.30 uur ds. J. Mijnders en 18.00 uur stud. W. Mouw; Zwolle 15.00 uur ds. G. van Manen.

DINSDAG 4 OKTOBER 2016

Dirksland 19.30 uur ds. K. Boeder; Opheusden 13.45 uur ds. G.M. de Leeuw; Rotterdam-Centrum 19.45 uur ds. J. van Belzen; Sprang-Capelle 19.30 uur ds. C.A. van Dieren.

WOENSDAG 5 OKTOBER 2016

Aalst 19.30 uur ds. C. Sonneveld; Barne-

veld-Zuid 19.30 uur (GBS-dienst) ds. P. Blok; Beekbergen 19.30 uur ds. G. Beens; Nieuw-Beijerland 19.30 uur stud. E.J. Boudewijn; Opperdoes 19.30 uur ds. J.S. van der Net; Poederoijen 19.30 uur ds. B.J. van Boven; Rijssen-West 19.30 uur ds. J. van Laar; Rotterdam-IJsselmonde 19.30 uur ds. M. Mondria; Stolwijk 19.30 uur ds. G. Hoogerland; Uddel 19.30 uur (voor de zending) ds. G. Pater; Veen 19.30 uur ds. E. Bakker.

DONDERDAG 6 OKTOBER 2016

Barneveld-Centrum 14.00 uur (huw.bev.) ds. D. de Wit; Bodegraven 19.30 uur ds. F. Mulder; Delft 19.30 uur ds. L. Blok; 's-Gravenpolder 9.30 uur (voor de zending) ds. S. Maljaars; 's-Gravenzande 19.45 uur ds. J.W. Verweij; Hoofddorp 19.45 uur ds. A. Schot; Kampen 13.30 uur (huw.bev.) ds. J. IJsselstein; Katwijk aan Zee 14.00 uur (huw.bev.) ds. J.S. van der Net; Kortgene 19.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Krimpen a/d IJssel 19.45 uur ds. C. van Ruitenburch; Naaldwijk 15.30 uur (huw.bev.) ds. G. Hoogerland; Scherpenisse 19.30 uur ds. M. Karens; Sint Annaland 19.30 uur ds. J. van Rijswijk; Tricht-Geldermalsen 13.30 uur (huw.bev.) ds. P. Mulder.

VRIJDAG 7 OKTOBER 2016

Drachten 15.00 uur (huw.bev.) ds. A. Schot; 's-Gravenpolder 13.45 uur (huw.bev.) ds. S.W.

Janse; Krabbendijke 14.30 uur (huw.bev.) ds. C. Sonneveld; Rijssen-Zuid 13.30 uur (huw.bev.) ds. A. Schreuder; Yerseke 14.30 uur (huw.bev.) ds. G. Bredeweg.

ZATERDAG 8 OKTOBER 2016

Gouda 15.00 uur (dovendienst) ds. G. Clements.

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN ZONDAG 2 OKTOBER 2016

Alkmaar (Willem Buytewechstraat 2, Alkmaar) 10.00 uur evang. G. Baan; Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 17.00 uur evang. J. Krijgsman; Emmen (Prinsesselaan 6 I) 9.30 en 15.30 uur evang. C. van Drunen; Leeuwarden (Achter de Hoven 2c) 9.30 en 12.00 (Bijbeluur) en 16.00 uur evang. S. de Visser; Merksem (Jaak de Boeckstraat 21-23, Merksem) 10.00 en 17.00 uur evang. A. van Setten; Tilburg (Offenbachstraat 105) 10.00 en 18.30 uur evang. H.J. van den Boogaart.

Voor alle in dit nummer genoemde toekomstige data geldt:

INDIEN DE HEERE WIL EN WIJ LEVEN

Advertenties

kina
begrafenisverzorging

D.W. Schipper J. Kooijman
010-458 31 12 0182-58 39 32
Capelle a/d IJssel Gouda

Dag en nacht bereikbaar

WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

Heel veel Aanbiedingen!
www.derooboeken.nl
078-6124081

GEZOCHT!
Per 1 december 2016 zijn wij op zoek naar **tijdelijke woonruimte** voor een gezin met 2 kinderen van 2 jaar.
Omgeving Veenendaal. Contact: woonruimteveenendaal@hotmail.com of 06-19943490.

Refojobs REFOJOBS.NL

BANEN BIJ REFORMATORISCHE WERKGEVERS

Orderpicker • Bremmer Boomkwekerijen • Waddinxveen

Inter./werkpl.medewerkers • ElkeKastOpMaat.nl • Barneveld

Erv. Metselaar en Timmerman • Minderhoud • Aagtekerke

IT Specialist (giften) • MAF Nederland • Teuge

Meubelmonteur • DSN office design & supplies • Dordrecht

Vacature aanmelden? info@refojobs.nl / (06) 8143 0157

PARTNERS

 VAN STAVEREN
begrafenisverzorging

Met aandacht, zorg en respect

Dag en nacht bereikbaar (0172) 23 33 38

Wij verzorgen alleen begrafenissen

Vraag geheel vrijblijvend het boekje "Mijn Laatste Wens".
www.vanstaverenbegrafenisverzorging.nl

Te huur, sfeervolle vakantiewoning in ZEELAND. Van alle gemakken voorzien.
Herfstvakantie nog vrij.
www.boerderijvakantiezeeland.nl
Tel. 0113-302209

 Psychologenpraktijk Brouwer

- Onderzoek
- Advies
- Begeleiding
- Behandeling

Hulpverlening aan kinderen, jongeren en volwassenen

Bij o.a.: ADHD • angst • burn-out • depressie • faalangst • fobie • gedragsproblemen • identiteitsproblemen • lichamelijke spanningsklachten • negatief zelfbeeld • onzekerheid • opvoedingsproblemen • paniek • piekeren • PDD-NOS • relatieproblemen • slaapproblemen • somberheid • spanning • stress • syndroom van Asperger.

Voor verdere informatie en aanmelding:
T 0180 - 42 69 55
E info@psychbrouwer.nl
I www.psychbrouwer.nl

Vestigingen in Ridderkerk, Barneveld en Meteren

Wie let er op mij?

Steeds meer mensen moeten/mogen langer thuis blijven wonen, maar wie let er op hen?

Univelektra wil de techniek aanwenden om daar verandering in te brengen. Sommige mensen uit u kennen het bewuste lampje in de aanleunwoningen van verzorgingstehuizen wel dat 's morgens om zeven uur gaat branden en door de bewoner zelf voor tien 's morgens uitgedrukt moet worden. Doet de bewoner dat niet, dan wordt hij of zij door een centralist of receptie gebeld of alles nog wel is. Die techniek en voorziening wil Univelektra aanbieden voor bejaarden, alleenstaanden of hulpbehoevende mensen die nog thuis wonen door heel Nederland. Een vereiste is wel dat hun woning over een internetaansluiting beschikt, of dat men deze wil aanschaffen.

Wilt u tijdelijk of voor langere tijd zo'n voorziening, dan kunt u bij info@univelektra.nl terecht voor verdere informatie.

Hartelijke groet, **HET TEAM WELZIJSALARMA**. info@univelektra.nl

Praktijk den Uijl

biedt hulp vanuit een Bijbelse visie aan kinderen, jongeren en volwassenen bij o.a:

- Verlies- en rouwverwerking
- Seksueel misbruik en seksverslaving
- Opvoedingsvragen en opvoedingsondersteuning
- Laag zelfbeeld en faalangst
- Problemen binnen huwelijk, gezin en/of relatie
- Weinig zelfvertrouwen
- Arbeidsproblemen en burn-out
- Vragen rondom persoonlijkheid en gedrag
- Talent en hoogbegaafd
- Andere problemen waar u mee 'zit' en over wilt spreken

Veelal worden de gesprekken (gedeeltelijk) vergoed vanuit de aanvullende verzekering. Informeer hiervoor bij uw zorgverzekeraar.

Praktijk den Uijl

psychosociale hulpverlening & contextuele therapie

Wormerhoek 14M
2905 TX Capelle a/d IJssel
010 - 7 411 411
06 43 85 85 08
info@praktijkdenuijl.nl

Gesprekslocaties in Capelle a/d IJssel, Barneveld en Yerseke

www.praktijkdenuijl.nl

Te koop: grote gezinswoning, Rijksstraatweg 43 Elst.

Info: Meer Makelaar, tel. 0317-614375.

Reformatische Psychologenpraktijk Nederland

Reformatische Psychologenpraktijk Nederland biedt identiteit bewuste behandeling en begeleiding en psychologisch onderzoek aan volwassenen, jongeren en kinderen met psychosociale en psychologische vragen en problemen.

Ohmweg 1g, 2952 BD Alblasserdam
078 - 69 32 808 of info@rpnederland.nl
Bezoek onze website voor meer informatie, de tarieven en aanmelding.
www.rpnederland.nl

Identiteitsbewust • Persoonlijk • Vertrouwelijk • Doelgericht

De Stichting Gemeedsbezwaarden tegen Verzekeringen heeft ten doel de individuele en collectieve voorlichting aan en belangenbehartiging van **gemeedsbezwaarden tegen verzekeringen**.

Voor € 10,00 per kalenderjaar bent u **donateur** van de stichting en steunt u haar werk. U krijgt dan de door de stichting opgestelde praktische en principiële brochures gratis toegezonden. Ook ontvangt u de nieuwsbrieven, met actuele informatie, die een paar keer per jaar verschijnen.

Telefonische vragen en donateuraanmelding tijdens kantooruren:
0488 - 44 91 54, of via e-mail:
sgv.voorlichting@kliksafe.nl

KLASSIEKE ORGELS...

Johannus Eminent
Domus Monarke
Cantilena enz.

Ruime ervaring in zaal- en kerkorgels

Stolk orgels

NIEUWERKERK A/D IJssel
Vrijheidslaan 55 - tel. (0180) 31 56 52

Krabbedijkje
Nederhemert Nrd.
Papendrecht

www.stolkorgels.nl

Autobedrijf Mulder Urk

zoekt enthousiaste opvolger van bedrijf
Voor verdere informatie
maak een afspraak via 0527 - 68 41 00

www.automulder.nl

Mediation of bemiddeling nodig?

Bel 030 - 760 10 00 of mail
mr.pjdenboef@jdb-advocaten.nl

Janssens ■ Den Boef
advocaten

NIEUWE UITGAVEN

H. van Lis

Verzameling van enige oefeningen
32 oefeningen door Van Lis zelf gereedgemaakt voor de drukpers. Opnieuw in huidige spelling gezet en naar Schriftvolgorde gerangschikt.
ISBN 978 94 91 272 37 0;
1445 blz. (3 delen) € 76,00

G.C. Udemans

Verklaring van het Hooglied
Een gezaghebbende verklaring vanuit de uitgave van 1643 in huidige spelling gezet. Met een levensschets door drs. P.A. Zevenbergen.
ISBN 978 94 91 272 39 4;
320 blz. € 22,00

C. Mel

De Tabernakel
Breedvoerige beschrijving van de Tent der samenkomst, alsmede een schets van Joodse oudheden.
Reprint uit 1747, 4°, 372 blz. € 74,00
Beperkte oplage!

Boekbinderij en uitgeverij Snoek - Ermelo 0341 55 66 08 fnsnoek@kliksafe.nl

HUIB RUIJGROK
ERFRECHT & NALATENSCHAPPEN

Juridisch advies en administratieve en praktische hulp bij:

- nalatenschappen
- testamenten
- erfbelasting
- bewind en executele

Burg. Houtkoperweg 7 4033 BJ Lienden
T 0344 745 104 M 06 19452290
info@huibruijgrok.nl www.huibruijgrok.nl

OUDE KERK VEENENDAAL

Orgelbespeling 125 jaar
Jan Worp. Gijsbert Lekkerkerker orgel en Maarten Seijbel toelichting. O.a. Sonate d klein Jan Worp (15 min), Psalmen 65 en 81. J. Zwart Psalm 146. F. Asma Psalm 77. D.V. Za.

1 okt. 16.00 uur. Toegang € 5,-, kinderen t/m 12 gratis. Info: zie www.gijsbertlekkerkerker.nl

Attend

BELASTINGADVISEURS

fiscaal aantrekkelijk

Wij geven u graag wat méér aandacht

Wij zijn er voor aangifte, ANBI, erfbelasting, fiscaal advies, jaarrekening, modelovereenkomst, zzp'ers, ondernemers, predikanten, schenkbelasting, stichting, vereniging, alles wat u echt nodig heeft.

Bel ons of kom langs!
Henk Bettink en Koos Zoetewij

adres Röntgenstraat 2c
3771 RV Barneveld
telefoon 085-0445440
e-mail info@attendbelastingadviseurs.nl
attendbelastingadviseurs.nl

TE KOOP

KERKORGEL

(EN ANDERE DELEN VAN HET KERKINTERIEUR)

BOUWJAAR 1972 | FAMA & RAADGEVER

De Bethelkerk in Lunteren wordt vervangen door nieuwbouw. Het huidige Fama & Raadgever pijporgel is niet groot genoeg om goed te functioneren in de nieuwe kerk en is nu te koop.

Stemmen (15): Hoofdwerk 6, Nevenwerk 5, Pedaal 4
Dispositie
Hoofdwerk: Prestant 8', Roerfluit 8', Octaaf 4', Prestant 2', Mixtuur III sterk, Dulciaan 8' (1976)
Nevenwerk: Holpijp 8', Roerfluit 4', Gemshoorn 2', Sifflet 1' (1976), Sesquialter II sterk, Tremulant
Pedaal: Subbas 16', Fluit 8', Octaaf 4' (1976), Fagot 16' (1976)
Koppelingen: Hoofdwerk - Nevenwerk, Pedaal - Hoofdwerk

Uitgebreide documentatie: **Jan L. van den Heuvel - Orgelbouw bv**
Amstelwijckweg 44 - 3316 BB Dordrecht - 078 617 95 40 - www.vandenheuvel-orgelbouw.nl

De Verrassing
Bungalowpark

Welkom terug op ons park!

Al 60 jaar verrassend op Texel!

www.deverrassing.nl | 0222 31 89 06

HARKES
Begrafnissen

Dokter Hamburgerlaan 59
2771 JR Boskoop

www.harkesbegravnissen.nl

Wij verzorgen alleen begravnissen

0172 - 21 21 22

Colofon

De Saambinder
Kerkelijk weekblad van de
Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofredacteur: ds. G.J. van Aalst

Redacteuren: ds. B. Labee, J. van 't Hul

Redactiesecretaris: J.J. Verhage

Bijdragen van medewerkers

ds. G.J. van Aalst,
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
T 0186-576990
E givanaalst@kliksafe.nl

Boeken ter recensie en vragen voor rubriek "Vraag en antwoord"

ds. B. Labee
Kerkewijk 115a, 3904 JA Veenendaal
T 0318-51 35 97
E b.labee@kliksafe.nl

Meditaties

J. van 't Hul
Lierdererf 19, 7364 BD Lieren
T 055-5063639
E jvthul@kliksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk) en berichten

J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131, 2985 SC Ridderkerk
T 0180-420865, F 0180-423583
E jj.verhage@kliksafe.nl

Aanlevertijd van kerknieuws en berichten:
uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór de datum
van verschijning van De Saambinder in de
daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk

Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening
postbus 608, 3440 AP Woerden
T 0348-489900
E saambinder@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan

Verloop drukkerij
postbus 33, 2950 AA Alblasterdam
T 078-6912899
F 078-6919536
E saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen uiterlijk
donderdag vóór de week van
verschijning aangeleverd te zijn.
Rouwadvertenties uiterlijk
maandagmorgen 9 uur.

Advertenties € 1,15 per mm.
Familieberichten € 0,40 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 21% btw.

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan:
Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening
postbus 608, 3440 AP Woerden
T 0348-489900
E saambinder@cbgg.nl

Betalings abonnementsgelden

IBAN: NL11 INGB 0000 0643 27 t.n.v.
De Saambinder-abonnementen te
Woerden.

Abonnementsprijzen (bij vooruitbetaling):

voor Nederland: € 13,00 per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober);
voor het buitenland:
€ 26,- per jaar + extra portokosten.
Canada \$ 115,-; USA \$ 115,-.

Correspondentieadres Noord-Amerika

Mr. A.M. Berman, P.O. Box 20188
St. Catharines, ON L2M 7W7, Canada
E purlin@sympatico.ca

De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid betreffende de inhoud van de advertenties en de (recensies van de) aangekondigde boeken.

Ds. Labee over: **Jezus belijden**

Je hoort nog weleens de uitdrukking dat een christen zijn geloof, allereerst de Zaligmaker, moet belijden. Men beroept zich dan op Mattheüs 10 vers 32. Maar dat heeft toch alleen betrekking op de discipelen, die niet alleen bekeerd maar ook geroepen waren?

Heilige Schrift

In Mattheüs 11 staat: '...toen Jezus geëindigd had Zijn twaalf discipelen bevelen te geven...' Daarmee wordt de samenvatting van Mattheüs 10 gegeven, waarin we ook bovengenoemd 32^e vers lezen: 'Een iegelijk dan die Mij belijden zal voor de mensen, dien zal Ik ook belijden voor Mijn Vader, Die in de hemelen is.' Nauwkeurig lezen leert ons dus dat het allereerst de opdracht is aan de twaalf discipelen. Zij waren alle twaalf door Jezus geroepen om Zijn Naam te belijden. Maar we weten dat één van de twaalf, Judas Iskariot, wel deze opdracht kreeg, maar onbekeerd was... Aangrijpende gedachte: de Zaligmaker, Die ze alle twaalf aan de buiten- en binnenkant kende, sprak dit bevel! Vervolgens weten we uit Mattheüs 28 dat de elf discipelen de opdracht krijgen om 'al de volken' te onderwijzen. Kanttekening 24 legt ons uit dat dit betekent: 'maakt discipelen onder alle volken'. Daaruit blijkt duidelijk dat de opdracht van de Zaligmaker niet alléén betrekking heeft op de eerste discipelen tijdens Zijn omwandeling op aarde. Het is een opdracht aan iedereen die zich christen noemt en in heel bijzondere zin aan elke ware christen.

Calvijn

Het is leerzaam om in dit verband te lezen

wat de grote reformator van Genève schrijft. In zijn Bijbelcommentaar lezen we: 'Trouwens het belijden van Christus, ofschoon de meeste mensen het als een weinig betekende zaak verzuimen, wordt hier (Mattheüs 10 vers 32, BL) als een hoofddeel van de dienst van God en als een bijzondere uiting der vroomheid beschouwd, en terecht. Indien toch de koningen der aarde, wanneer het het handhaven van hun roem en grootheid geldt, of het vermeerderen hunner schatten, hunne onderdanen onder de wapenen roepen, waarom zullen dan de gelovigen tenminste niet met hun tong de eer des hemelsen Konings vermelden? (...) Christus wil, ik herhaal het, dat tegenover de valse godsdiensten de belijdenis van Zijn Naam gesteld worde. En omdat dit een verdrietig werk is, roept Hij ons tot het geven van dat getuigenis op, opdat ons geloof niet in ons hart verborgen blijve, maar zich openlijk voor de mensen vertone. Die het ontvlucht of stilzwijgt, maakt hij niet de Zoon Gods onnut en bant hij zich daardoor niet uit het huisgezin Gods? Wel wordt er een schitterender belijdenis van leraren dan van gewone mensen geëischt; maar daar niet allen met een gelijke mate des geloofs begiftigd zijn, behoort men, naarmate men in gaven des Geestes uitmunt, een voorbeeld te geven. Want er is geen gelovige van wie de Zoon Gods niet wil dat hij een getuige zal zijn.'

Oproep

We kunnen het niet laten, kort voor de open dag op al onze tien Evangelisatieposten (zaterdag 8 oktober), de vraagsteller en al onze lezers op te wekken zich te verdiepen in de wijze waarop de opdracht van het belijden van Jezus' Naam gestalte krijgt. Hoe kan dat beter door eens te gaan kijken en luisteren hoe onze evangelisten - en de vele vrijwilligers daaromheen - hiermee bezig zijn?

VRAAG?

Heb jij/hebt u ook een vraag? Mogelijke vragen over onderwerpen binnen de doelstelling van De Saambinder kun jij/kunt u mailen naar ds. B. Labee of hem per post toezenden (zie colofon). Er volgt - zo mogelijk - altijd een reactie. Echter alleen als de redactie het waardevol acht voor de lezers, volgt een antwoord op jouw/uw vraag in een nummer van De Saambinder.

Graag wel wat geduld. Er liggen nog wel ongeveer zeventig vragen op een reactie te wachten.